

Zakir Mirzəyev

QARMON

MƏKTƏBİ

Zelmerlöw

Zakir Qulam oğlu Mirzəyev 16 sentyabr 1943-cü ildə Bakı şəhərində anadan olmuşdur. 7 yaşında ikən heç bir müəllimdən dərs almadan qarmon ifaçılığı sənətini öyrənməyə başlamışdır. 1968-ci ildə M.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Teatr İnstitutunu (Mədəniyyət və İncəsənət Universitetini) bitirərək təyinatla M.Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasına «solist qarmonçu» vəzifəsinə göndərilmişdir. O, 1979-2006-ci illərdə dünyanın otuza qədər xarici ölkəsində yüksək səviyyəli konsert proqramları ilə çıxışlar etmişdir. Bir neçə olimpiada, festivalların laureatı və Belçikanın Brüssel şəhərində keçirilmiş Beynəlxalq musiqi müsabiqəsinin laureatı adına (1979) layiq görülmüşdür, 1983-cü ildə ona Vyetnamın fəxri vətəndaşı medalı təqdim olunmuşdur.

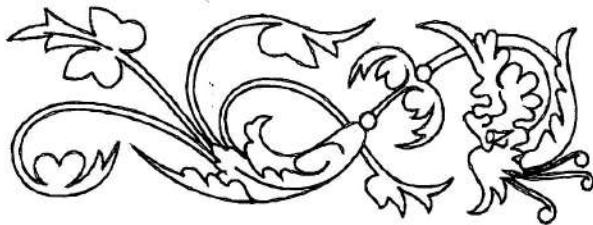
1997-ci ildə əvəzçiliklə, 1999-cu ildən etibarən Milli Konservatoriyanın tərkibində olan Bakı şəhər Musiqi Kollecinə əsas işçi – «qarmon ixtisası» üzrə müəllimi vəzifəsinə dəvət olunub. Eyni zamanda həmin ildən də Sumqayıt şəhər Musiqi Texnikumunda qarmon ixtisası üzrə müəllimi vəzifəsində çalışır.

24 dekabr 2002-ci ildən «Azərbaycan Respublikasının Əməkdar artisti» fəxri adına layiq görülmüşdür. 2005-ci ildə sənətşünaslıq namizədi alimlik dərəcəsi almaq üçün «Azərbaycan xalq musiqisində qarmonun rolu və əhəmiyyəti» mövzusunda dissertasiya işini müdafiə etmişdir. O, tədqiqat işi ilə bağlı bir çox elmi məqalələrin və çıxışların müəllifidir.

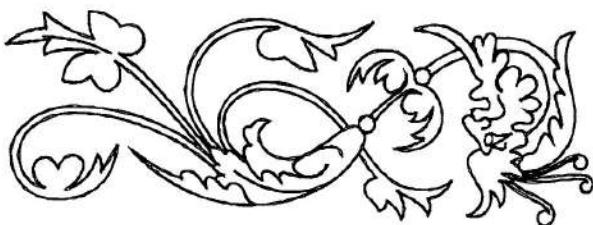
2006-ci ildə Avstriyanın Vyana şəhərində dahi Üzeyir Hacıbəylinin büstünün açılış mərasiminin iştirakçısı olmuş, Üzeyir bəyin və dahi Motsartın əsərlərini qeyri-adi ustalıqla ifa edərək, böyük nailiyyət əldə etmişdir.

2006-ci ilin sonlarında Zakir Mirzəyevi Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin «Musiqi sənəti» fakültəsinə qarmon ixtisası üzrə müəğənnidən baş müəllim vəzifəsində çalışmağa dəvət etdilər. 2008-ci ilin 5-ci ayında ona Universitetin dosenti adını verdilər.

Zakir Mirzəyevin ixtira etdiyi «Sol əl ilə ifa olunan Azərbaycan qarmonu»nun patent vəsiqəsini 21 may 2008-ci ildə ona təqdim etdilər.

Azərbaycan Respublikasının xalq artisti,
Azərbaycan Milli Yaradıcılıq Akademiyasının
İncəsənət doktoru, professor,
“Şöhrət” ordenli bəstəkar
Tofiq Əhməd Ağa oğlu Bakıxanova
ithaf edirəm.

ZAKİR MİRZƏYEV

QARMON MƏKTƏBİ

QARMON

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin
26.05.2008-ci iltarixli 636 sayılı əmri ilə «İncəsənət»
bölməsinin 15.03.2008-ci il tarixli 14 nömrəli iclasının
qərarına əssasən dərs vəsaiti kimi təsdiq edilmişdir.

“ADİLOĞLU”
BAKİ-2008

Redaktorlar:

Məleykə Əhədzadə,

*Bakı Musiqi Akademiyasının simli alətlər kafedrasının dosenti,
musiqi kollecinin «Orkestr alətləri» şöbəsinin fənn birləşmə
komissiyasının sədri*

Adigözəl Əliyev,

*Musiqi kollecinin «Xalq çalğı alətləri» şöbəsinin fənn birləşmə
komissiyasının sədri, Azərbaycan Dövlət Milli
Konservatoriyanın baş müəllimi, musiqişünas*

Rəyçilər:

Tofiq Bakıxanov,

*Azərbaycan Respublikasının xalq artisti,
Azərbaycan Milli Yaradıcılıq Akademiyasının İncəsənət
doktoru, professor, «Şöhrət» ordenli bəstəkar*

Nazim Kazimov,

*Əməkdar İncəsənət xadimi,
Azərbaycan Milli Konservatoriyanın xalq çalğı alətləri
kafedrasının professoru*

Rasim Quliyev,

*Respublikanın əməkdar müəllimi, Azərbaycan Milli
Konservatoriyanın dosenti*

Məsləhətçilər:

Səid Hacıyev,

Azərbaycan Respublikasının Əməkdar mədəniyyət işçisi

**Musiqi Kollecinin qarmon
ixtisası üzrə müəllimləri:**

Xeyrulla Dadaşov, Hüseyn Həsənov,

**Əhsən Rəhmanlı, Baxışəli Əliyev, Əlövsət Piriyev,
Nəhməd Hüseynov, Sarıxan Abiyev**

Muğamların nota köçürməsinə görə sənətsünnəsiq namizədi

Rafiq Musazadəyə təşəkkürümü bildirirəm.

M 66 Zakir Mirzəyev. «QARMON MƏKTƏBİ»

Bakı, «Adiloğlu» nəşriyyatı-2008, 144 səh.

REDAKTORDAN

Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin inkişafından danışarkən xalq musiqimizin bədii-estetik keyfiyyətlərindən, çalğı alətlərimiz və professional instrumental ifaçılarımızın əvəzsiz rolü xüsusilə qeyd edilməlidir.

Muğam əsərlərinin professional ifaçıları olan xanəndələr və onları müşayiət edən instrumentalistlər, o cümlədən qarmon çalanlar yaradıcı sənətkarlar olmuş, muğamlara yeni calarlar gətirmiş və inkişaf etdirərək zənginləşdirmişlər.

Azərbaycan musiqisi ilə yanaşı, çalğı alətlərimizdə başqa xalqların musiqi nümunələrini ifa etmək, alətlərimizin bədii-estetik və texniki imkanlarını üzə çıxarmaq məqsədilə dahi bəstəkar Üz.Hacıbəyov tar, kamança, balaban alətlərinin not sistemini yaradaraq musiqi məktəbində tədris etdirmişdir.

Bu baxımdan tar, kamança, balaban alətləri üçün dərsliklər yazılmış və məktəblərdə istifadə olunmuşdur. Lakin qarmon alətinin musiqi məktəblərində tədris edilməməsinə görə bu alət üçün dərslik yazılmasına ehtiyac olmamışdır.

Hal-hazırda uşaq musiqi məktəblərində, musiqi texnikumları, Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetində qarmonun geniş tədris edilməsi bu alət üçün dərslik və dərs vəsaitlərinin yazılması məsələsini qarşıya qoydu. Zakir Qulamhüseyn oğlu Mirzəyevin qələmə aldığı «Qarmon məktəbi» dərsliyi (əvvəlki dərslik X.Dadaşovundur) məşqələ, etüd və pyeslərin müxtəlifliyi və həcmi baxımdan əvvəlki dərslikdən fərqlənir. Dərslikdə qarmon alətinin yaranma tarixi, mənşəyi, ümumi quruluşu, klaviatura mexanizmi haqqında geniş, izahlı məlumat verilir. Alətin düzgün tutulması, sərbəst oturuş qaydası, körüyün nizamlı-süzgün hərəkəti və s. haqda metodiki tövsiyyələr – nəşrdə öz əksini tapmışdır.

Dərslikdə həmçinin alətin səs diapazonu, cizgilər, applikatura, sağ və sol əl klaviaturası üçün məşgələlərin verilməsi tədris üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Qeyd edim ki, «Qarmon Məktəbi» UMM-ləri, musiqi texnikumları və xüsusi kafedrası olan ali məktəblərin şagird və tələbələri üçün nəzərdə tutulmuşdur. Dərslikdə Azərbaycan, Qərbi Avropa və Rus bəstəkarlarının uyğun gələn əsərlərinin qarmon aləti üçün işlənməsi diqqəti cəlb edir.

Məşhur qarmon ifaçıları Əhəd Əliyev, Teyyub Dəmirov, Məmmədağa Ağayev və müəllifin rəqs, rəng və eləcədə muğam parçalarının ifasının not yazısı xüsusilə maraq doğurur.

Respublikanın Əməkdar artisti, sənətşunaslıq namizədi, virtuoz musiqiçi, istedadlı və təcrübəli müəllim Zakir Qulamhäseyn oğlu Mirzəyevin «Qarmon Məktəbi» dərsliyi müəllifin ifaçılıq məharəti, çoxillik pedaqoji fəaliyyəti və elmi-nəzəri biliyinin nəticəsi kimi qiymətləndirilməlidir.

Güman edirəm ki, hazırkı dərslik qarmon alətinin tədrisində öz layiqli yerini tutacaq və istedadlı ifaçıların yetişdirməsi ilə məşqul olan müəllimlər üçün faydalı nəşr olacaqdır.

Musiqi kollecinin «xalq çalğı alətləri»

şöbəsinin fənn birləşmə komissiyasının sədri,

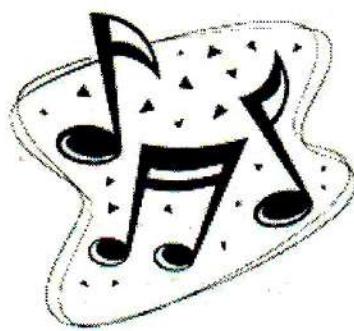
Azərbaycan Milli Konservatoriyasının baş müəllimi,

musiqişunas

Adıgözəl Məmmədhüseyn oğlu Əliyev

I hissə

Qarmonun yaranma tarixi haqqında
qısa məlumat, alətin konstruksiyası
və metodiki göstərişlər

Qarmonun yaranma tarixi haqqında qısa məlumat

«Qarmon»-«harmon» sözündən olub həmsaz, həməhəng, həmavaz deməkdir.¹ Avropa və Rusiyada hələ keçən əsrlərdə icad edilmiş və sonralar geniş yayılmış bu alətin başqa növləri də mövcud olmuşdur. Bu alətlər isə qarmonika, qarmoşka, bayan, akkordeon və digər adlarla dünyada tanınmışdır. Qarmon musiqi alətinin tarixi elmi-metodiki mənbələrdə XIX əsrən götürür. Belə ehtimal var ki, qarmonun ən qədim «əcdadı» «Şenq» alətidir. Avropa və rus alimlərinin fikrinə görə, ilk nəfəsli alətlər Şumer dövrü ilə bağlı olduğu üçün «Şenq» aləti e.ə. 2700-cü ildən Tibetdə, Birmada və Çində yayılmışdır. Bu nəzəri fikirdən fərqli olaraq qeyd edək ki, bu alimlərin səsin hasıl olunması texnologiyasına əsaslanan elmi mühakiməsindən çox qabaq Şərqdə, xüsusən də Azərbaycan ərazisində həmin ifa texnologiyasına əsaslanan nəfəs alətləri mövcud olmuşdur. Bu alətdə səsin hasıl edilməsi texnologiyası təqribən qarmonla eynidir. Belə ki, qarmonda sol əlin hərəkəti ilə körük açılıb-sixildiqca hava seli hasıl edilir və qarmonun plankasında yerləşən dəmir dilciklərin açılıb-bağlanması ilə müxtəlif səslər yaradılır. Tulum-zurnada da həmin prinsipdir və səs seli tut ağacından və ya daha qədimlərdə sümükdən düzəldilmiş qoşa lüləyə ötürülür. Tulum-zurnada olduğu kimi sağ və sol əlin ifalarına məxsus ifa forması mövcuddur.

Qarmonun qədim prototiplərindən sayıla bilən alətlərdən biri də, fikrimizcə, ərgənenin aləti olmuşdur ki, orta əsrlərdə Şərq ölkələrində, xüsusən də Azərbaycan ərazisində ondan geniş istifadə edilmişdir. Ərgənenin alətinin bir neçə növü olmuşdur. Şərqdə çalınan ərgənenin aləti yerə qoyularaq ifa edilərdi. Onun ilk qədim nümunələri dodaqla üfürmə yolu ilə çalınardı. Ərgənenin alətinin sol korpusunda yerləşən körüyü ifaçı sol əli ilə açıb-bağladıqca hava seli yaradılır. Sağ əl isə qrifdəki dillərdə melodiyani ifa edirdi. Fərq alətin tutuluş formasındadır.

Təbii ki, minilliklər keçidkən sonra müxtəlif musiqi alətləri inkişaf mərhələsindən asılı olaraq daha fərqli çeşidlərdə zənginləşmişdir. Artıq XVIII əsrin birinci yarısından başlayaqqar şüşə qarmonikalar yaradılır. 1821-ci ildə

---

¹ Bədəlbəyli Ə. İzahlı monoqrafik musiqi lüğəti.B., Elm, 1969, səh. 90

Almaniyada Buşman tərəfindən dodaq vasitəsilə səslənən qarmonlar icad edilir. 1822-ci ildə Buşman təkmilləşdirmə işləri apararaq körük vasitəsilə ifa olunan 7-12 dilli və s. saydan ibarət diatonik qarmonları icad edir. 1829-cu ildə qarmon tezliklə Avropa ilə yanaşı Rusiyada da geniş yayılır. 80-ci illərdə isə artıq klaviatura ilə olan qarmonikalar yarandı.

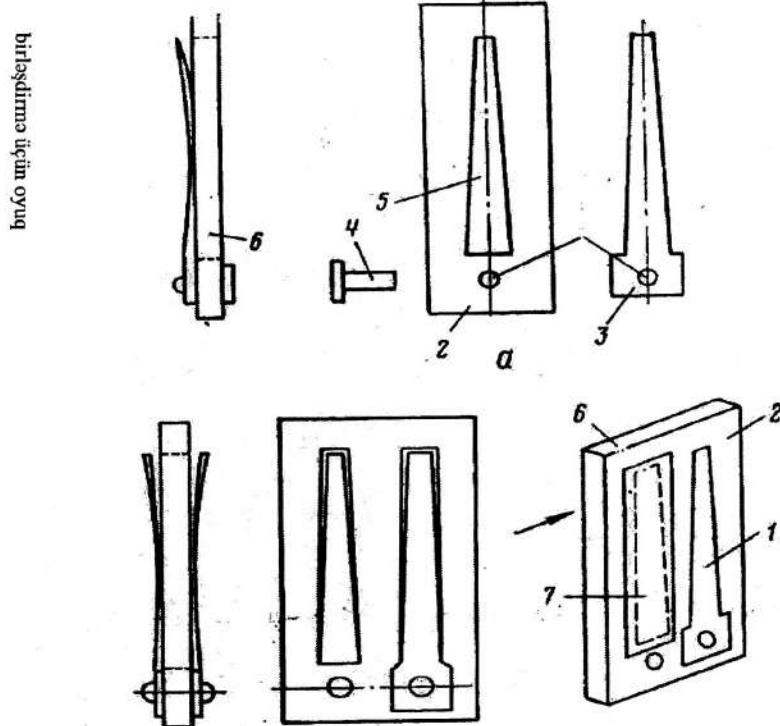
Bir zamanlar qarmonun bizim musiqi aləti olmaması, digər milli musiqi alətlərimizə uyuşmaması haqqında müəyyən fərziyyələr irəli sürülmüşdür. Lakin tədqiqatlar göstərir ki, qarmon Azərbaycanın məişətinə çox sıx tellərlə bağlılığı üçün onu milli instrumental musiqi ailəsininin ayrılmaz bir üzvü kimi qəbul etmək olar. Cəsarətlə deyə bilərik ki, müasir Azərbaycan qarmonunu məşhur ustad və istedadlı qarmon ifaçısı Əhəd Əliyev yaratmışdır. Qarmonun Azərbaycan musiqisinin tələblərinə uyğunlaşdırılması üçün İlahi vergili, əvəzolunmaz böyük sənətkar-qarmonçu Əhəd Əliyevin ilk tədqiqatı, təşəbbüsü və sifarişi ilə nəticəsində Bakıda yaşayan məşhur qarmon ustası Karpuşkin alətin sol tərəf mexanizmini dəyişməklə yanaşı, sağ tərəf qrifi üzərində təkmilləşdirmə işləri görmüşdür. Qeyd etməliyik ki, Əhəd Əliyevin tələbəsi və layiqli davamçılarından olan ustad qarmonçu Teyyub Dəmirov, qarmon alətinin tembr xüsusiyyətinin gözəlliyi baxımından unudulmaz müəlliminin işini davam etdirərək usta A.Karpuşkin və onun tələbəsi A.Zverovla birlikdə alətin üzərində təkmilləşmə işləri aparmışdır. Ən nəhayət, ustad qarmonçu Məmmədağa Ağayev usta A.Zverov və usta Valintin ilə canlı ünsiyyət yaradaraq alətin bu gözəl imkan və keyfiyyətlərini daima qorumaqla bu günümüzə çatdırmışlar. Eyni zamanda M.Ağayev Ə.Əliyevin ifaçılıq interpretasiyasını texniki cəhətdən daha da zənginləşdirmiş və yüksək zirvəyə qaldırılmışdır.

Qarmon musiqi alətinin Azərbaycan xalq musiqisinin inkişafında əhəmiyyətini nəzərə alsaq qeyd etməliyik ki, alətin ifadə vasitəleri, ifa olunması üçün səciyyəvi cəhətləri, tembr xüsusiyyətinə görə təsir qüvvəsi ona xalq çalğı alətləri sırasında xüsusi mövqe qazandırır. Məhz alətin malik olduğu mükəmməl ifaçılıq imkanları onun solo ifası ilə yanaşı xalq çalğı alətləri orkestrinin tərkibinə daxil edilməsi ilə nəticələnmişdir. Xalq çalğı alətləri orkestrinin tərkibinə daxil

olan qarmon musiqi aləti orkestrin ümumi səslənmə koloritini daha da zənginləşdirmiş, tembr cəhətdən rəngarəngləşdirmiş, səsləndirilən musiqi əsərlərində hər cür ifaçılıq imkanlarının öhdəsindən gəldiyi üçün hətta orkestrdə əsas melodiyanı ifa etmək imkanına layiq görülmüşdür.

Dilli musiqi alətlərinin konstruksiyası və tərkib elementləri (ümumi quruluşu və səsləri çıxarma prinsipi)

Dilli musiqi alətlərində səs mənbəyinin hasil olunmasını bir ucu pərçimlənmiş elastik dil təşkil edir. Dilin sərbəst ucu istiqamətləndirilmiş hava axını ilə hərəkətə gətirilir. Bu hərəkət nəticəsində vibrasiya edən dil ətraf havanı hərəkətə gətirərək qavradığımız səs dalğalarını yaradır. Dilli musiqi alətləri pnevmatik dilli alətlərə mənsubdur. Dodaq qarmonlarında dodaqları ona toxundurub çalırlar. Burada ciyərdən gələn hava axından istifadə olunur, dodaqlar isə germetikanı təmin edir. Musiqi isə hər biri müəyyən tezliyə köklənmiş dillərin istifadəsi nəticəsində əmələ gəlir (şəkil 1).

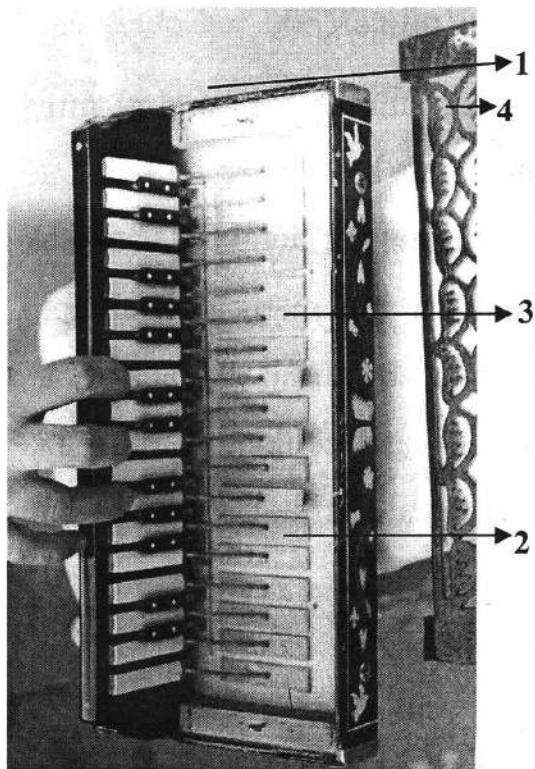

Şəkil 1. Səs plankaları:

- a – birdilli hissə; b – ikidilli hissə (klapanlırsız); 1 və 3 – dillər;
- 2- çərçivə; 4 – birləşdirmə hissəsi; 5 – oyuq; 6 – səs plankası;
- 7 – laykali oyuq

Qarmonun sağ hissəsinin konstruksiyasına aşağıdakı elementlər aiddir: sağ yarımkorpus, qrif, klavişli mexanizm, tor (qəfəs), giriş kameraları, deka və melodiyanın səs plankaları (şəkil 1;2). Üç və dördsəsli alətlərdə həmin

elementlərə dəyişdiricilər və registr mexanizmi əlavə olunur. Üzərində klavişlər yerləşən qrif özül olaraq əsas elementlərdəndir.

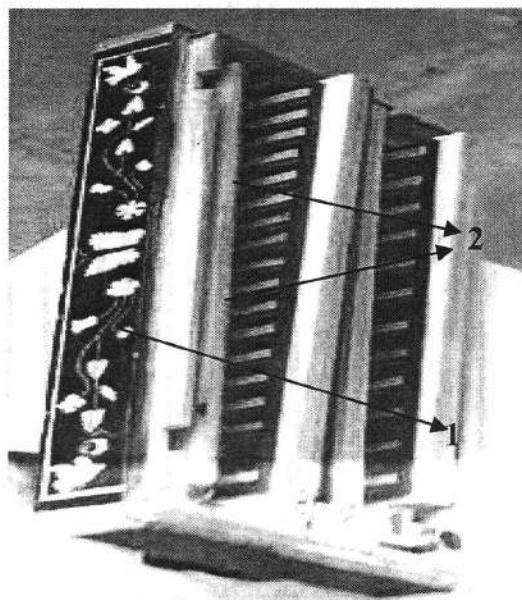
Şəkil 2.

1 - qrif; 2 - klavişlər;
3 - klapa mexanizmi; 4 - tor qəfəs

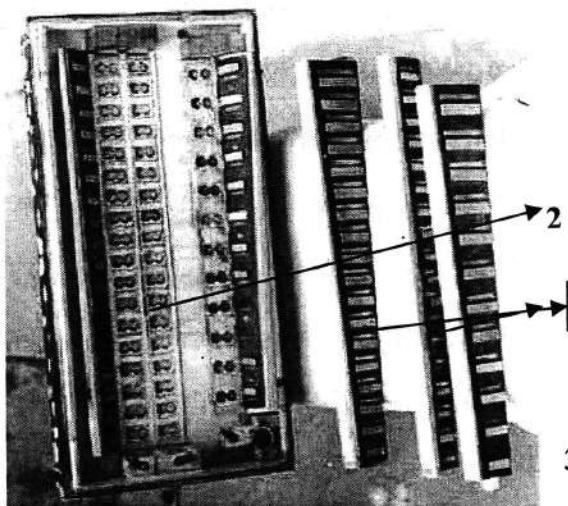
Qrif şruplar vasitəsi ilə korpusun üfüqi divarçıqlarına bərkidilir (ifa zamanı qrif şaquli vəziyyətdə olur) (şəkil 3).

Hava axını ilə dili hərəkətə gətirmək üçün düyündən (dilin çərçivə ilə konstruktiv birləşməsi) istifadə edilir. Həmin düyünə istehsalatda planka deyilir. Planka çərçivə, elastiki dil və pərcimdən ibarətdir. Elastik dil vibrasiya zamanı çərçivəyə daxil olur. Dil və çərçivə arasındaki məsafə mümkün qədər minimal olmalıdır. Çünkü bu plankanın keyfiyyət göstəricilərindən biridir. Səs plankaları kameralara (rezonator) bərkidilir, kameralar isə dekaya (üzə) bərkidilir (şəkil 4).

Dekanın o biri üzündə isə klaviatura, klapa və mexanizm yerləşdirilir. Kameralara hava axını körük vasitəsilə verilir. Körük açıldıqda hava axını kameralara xaricdən daxil olur. Körük yığıldıqda isə hava axını xaricə çıxır. Bu proses zamanı hava axını aşağıda göstərilən ardıcılıqla hərəkət edir: deka, kamera oyuğu, çərçivə və əksinə. Bütün bu prosesin məqsədi elastiki dili hərəkətə gətirmək üçündür.

Şəkil 3. 1 - sağ yarımkorpus;
2 - səs plankaları

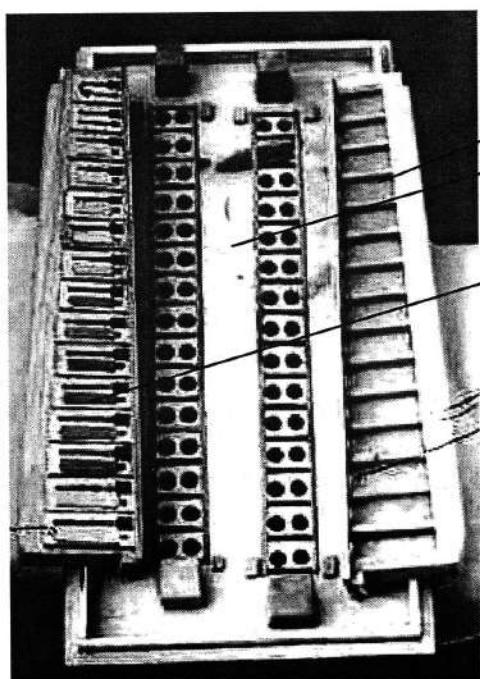

Şəkil 4. 1- elastiki dil; 2 - deka

Pərçimlənmiş elastiki dillər (şəkil 4) çərçivənin üzərində möhkəmləndirilir və rezonator funksiyasını oynayır. Ona görə də ona qarmonun planka üzərindəki rezonatoru deyilir (şəkil 5).

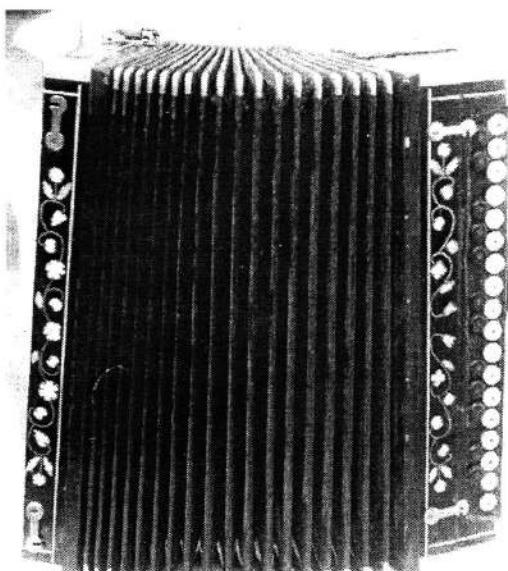
Körüklerin hərəkəti ilə istiqamətin zəruri dəyişməsinə baxmayaraq korpusun sağ hissəsi hərəkətsiz qalır (şəkil 3;6). Təzyiq artdıqca dilin amplitudası müəyyən həddə qədər artır və beləliklə səs gurluğu təmin olunur. Alətlərdə körüyün

açılıb bağlanması zamanı səs almaq üçün plankalarda elastiki dillər hər iki üzə pərçimlənməlidir. Deməli plankada eyni tezliyə malik olan elastiki dillər cütlüyünü təmin etmək lazımdır. Bu cütlüyü təşkil edən elastiki dilin biri körük açıldıqda, digəri isə yığıldıqda səslənir. İfaçı hava təzyiqini klavişə bərkidilmiş klapan vasitəsi ilə tənzimləyir.

Qeyd etdiyimiz kimi, alətin içindəki giriş kameraları dayaqları ilə (rozetkaları ilə) dekalara bərkidilir, dekanın o biri tərəfində isə onun dəliklərini tutan və qolları ilə klavişlərə birləşən klapanlar yerləşir. Tor (qəfəs) yarımkorpusu içəridən qoruyur və eyni zamanda alətə bəzək verir.

Şəkil 5. 1 – çərçivəli planka;
2 – rezonator; 3 - deka

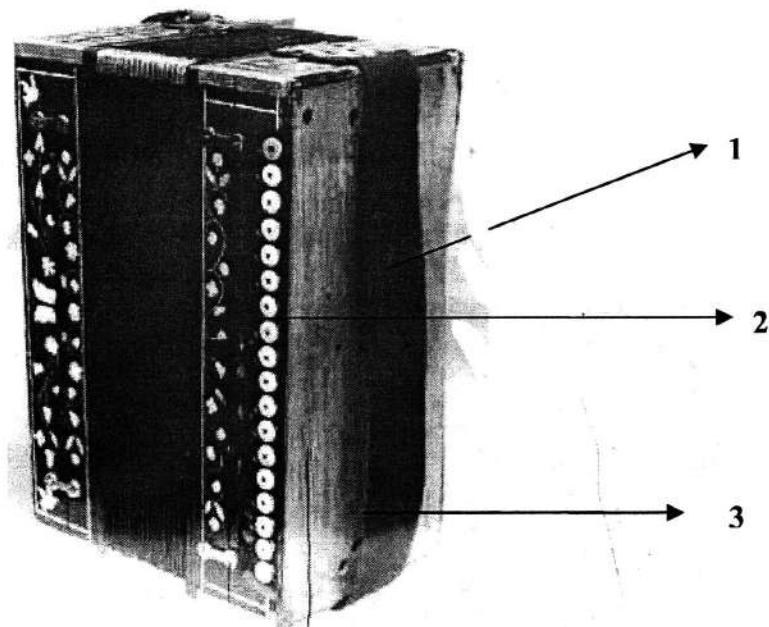
Şəkil 6. 1- körük
1

Konstruksiyanın sol hissəsində yerləşən əsas elementlər aşağıdakılardır: sol yarımkorpus, deka, klavişli mexanizm, tor (qəfəs), giriş kameraları və səs plankaları. Bütün bu elementlər eynilə sağ yarımkorpusda olduğu kimi yiğilir və quraşdırılır. Səs dəyişdiricilərin başları adətən qabaq şaquli divarcıqda yerləşir (şəkil 7).

Soldakı klavişli mexanizm tor ilə deka arasında olan sahənin böyük bir hissəsini tutur. Düymələr qabaq divarcığa yaxın kiçik bucaq təşkil edirlər.

Bu isə ifaçının əlinin daha rahat vəziyyət almasını təmin edir. Soldakı tor və klaviatura mexanizmləri tozdan qoruyur. İfa etdikdə körünün açılması soldakı kəmərin altından keçirilmiş əl ilə görülür (şəkil 23).

Səsin tezliyindən asılı olaraq elastiki dillər müxtəlif ölçülü olur və xüsusən də öz uzunluğu ilə seçilir. Belə ki, sol tonunun elastiki dilinin uzunluğu 63 mm-ə bərabərdir və s. Təcrübəyə əsaslanaraq qeyd edə bilərik ki, uzun dillərə çox, qısa dillərə isə az təsadüf olunur.

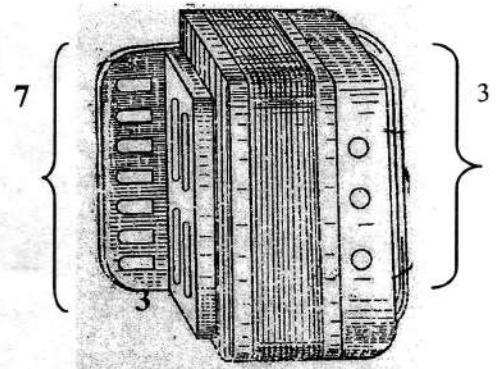
Şəkil 7.

- 1 - kəmər;
- 2 - sol tərəfdəki düymələr qabaq şaquli divarcıqda yerləşir;
- 3 - sol tərəfdəki tor qəfəs

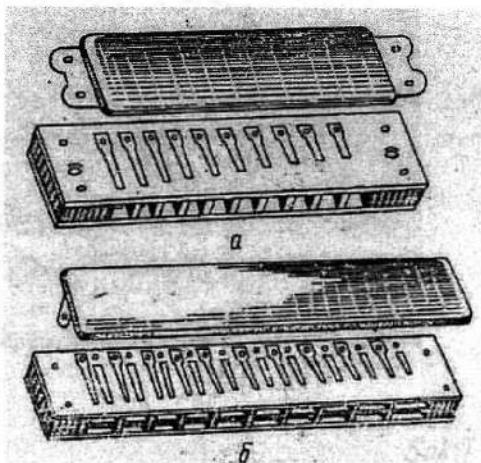
Uşaq qarmonları konstruksiya etibarilə sadədir. Onlar korpusun kiçik ölçüləri və qısadılmış diapazonuna görə adı qarmonlardan seçilir. Uşaq qarmonlarının konstruksiyası kiçik yaşlı uşaqlar üçün asan olan sadə musiqi əsərlərinin həmin alətdə ifasını mümkün edir. Əslinə baxanda uşaq qarmonu bir növ oyuncaqdır və məhz buna görə də musiqi məktəb müəllimləri musiqi qabiliyyətinə malik olan uşaqların həmin qarmonlarda məşq etməyini düzgün hesab etmirlər. Klavişlərin (dillərin) sayı uşaq qarmonlarının melodiyasında adətən 7-12- dən artıq olmur. Akkomponiment basın 2-3 düyməsindən hazırakkordlardan ibarətdir. Prinsip etibarı ilə uşaq qarmonlarındakı əsas detal və hissələr adı qarmonlarda istifadə olunanlardan fərqlənmir. Uşaq qarmonunun konstruksiyasını sadələşdirmək məqsədi ilə onlardakı giriş kameralarını dekalara yapışdırıb, üzərlərində səs plankalarını quraşdırırlar.

Uşaq qarmonları, bir qayda olaraq, təksəsli olurlar. Ən geniş yayılan 7×3 adlı qarmonlardır (Şəkil 8). Dodaq qarmonları da əsasən uşaq oyuncaqları kimi istifadə olunur. Ən sadə şəkildə bu qarmonlar darağa oxşayan 10-12 cüt dili olan səs plankalarından ibarətdir (Şəkil 9).

Qeyd etdiyimiz kimi, bütün qarmon, bayan və akkordeonların əsas hissələrinin

Şəkil 8. Uşaq qarmonu 7x3.

Şəkil 9. Dodaq qarmonları.
a – iyirmi səsli; b – qırx səsli

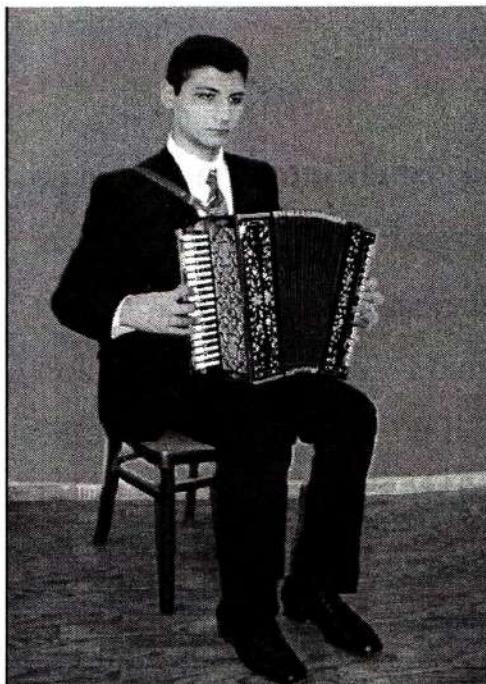
quruluşunda bir oxşarlıq var. Alətin geniş yayıldığı ölkələrdə onun inkişafını nəzərdən keçirsek, bunu yalnız alətin təkmilləşdirilməsi və daha da mükəmməl şəklə düşməsilə nəticələndiyini qeyd edə bilərik. Qarmonika çoxlu sayda müxtəlif detallardan ibarətdir.

Məsələn, Vyana qarmonikası ağacdan, metaldan və digər materiallardan, eləcədə 700 detaldan ibarətdir. Hal-hazırda Vyana qarmonikaları A-dur tonallığına köklənirlər. Digər tonallıqlara köklənmiş (do, fa, sol) qarmonikalara da rast gəlinir. Əlbəttə ki, bu qarmonikaların səsdüzümü bir-birindən tamamilə fərqli olacaq.

Metodik göstərişlər

Bildiyimiz kimi, qarmon bir-biri ilə körük vasitəsi ilə birləşən iki sərbəst klaviaturadan ibarət musiqi alətidir. Alətin hər bir klaviaturasında isə özünəməxsus ifa qaydaları mövcuddur. Tədris prosesində şagirdin düzgün vərdiş bacarığına, hər iki klaviaturada texniki ifa üsullarını, səsin düzgün hasil olunmasını əldə etməsinə olduqca böyük diqqət ayırmaq lazımdır. Həmin qaydaya əməl etməmək isə şagirdin ifaçılıq qabiliyyətinin düzgün formalaşmamasına, onun eyni üslublu ifasında şablon müşayiətə gətirib çıxarır. Bu isə ifaçının alətdə ifa imkanlarını son dərəcə məhdudlaşdırır.

Ifa zamanı qarmonçu tam sərbəst olaraq qamətini düz saxlamalıdır. İlk dərsdən ifaya düzgün vəziyyətdə başlamaq və körünün düzgün açılıb-bağlanmasına vərdiş etmək lazımdır. İfa zamanı klaviaturaya baxmaq lazım deyil. Oturaq vəziyyətdə sağ ayağın dizi sol ayağın dizindən bir qədər irəli və yuxarıda olmalıdır (şəkil 10).

- A -

- B -

Şəkil 10. A-Düzgün oturuş qaydası

B-Səhv oturuş qaydası

Şəkil 11. Səhv vəziyyətlər

Sağ və sol əlin vəziyyəti

Qarmonda ifa zamanı sağ əl körüyün hərəkətində iştirak etmir. Buna görə də bu əl sağ klaviaturada olduqca sərbəst hərəkət edə bilir. Alətdə ifa zamanı çox az hallarda birinci barmağın (baş barmağın) istifadəsinə (beş səsli akkodların ifası zamanı) rast gəlmək olar. Belə ki:

- I barmaq – şəhadət;
- II barmaq – orta;
- III barmaq – adsız;
- IV barmaq – çəçələ barmaq adlanır.

Körüyün açılıb-bağlanması zamanı əlin içini bütünlükdə qrifə sıxmaq lazımdır, cünki bu vəziyyət əl üçün böyük gərginlik yaradır. Böyük barmağı isə yüngülcə qrifə yapışdırmaq lazımdır (şəkil 12).

Şəkil 12.

İfa zamanı baş barmağın düzgün vəziyyəti

İfa zamanı ilk vəziyyətdə əlləri dirsəkdən qatlayaraq barmaqları yüngülcə klaviaturaya qoymaq lazımdır. Barmaqların klaviaturada düzgün vəziyyəti üçün onları bu şəkildə yerləşdirmək lazımdır:

I oktavanın *do* notuna – I barmaq;

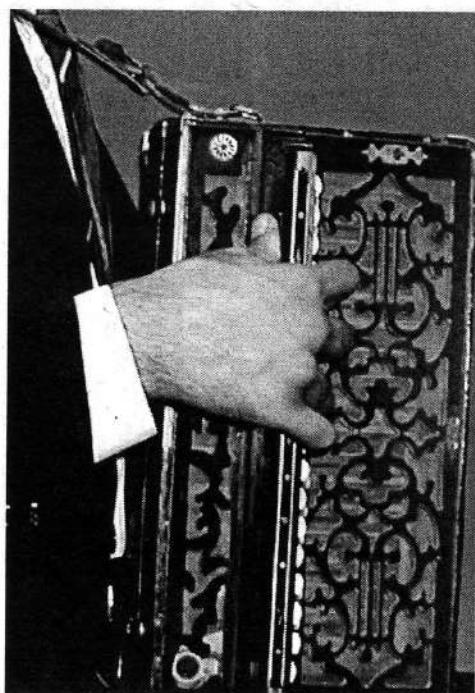
I oktavanın *re* notuna – II barmaq;

I oktavanın *mi* notuna – III barmaq qoyulur.

Barmaqların bu qayda ilə qoyuluşu əlin ilk düzgün vəziyyətidir. Bu vəziyyət qammaların, klaviaturada aşağı və yuxarı istiqamətli səs sıralarının, pasajların ifası üçün zəruridir.

İkinci vəziyyət arpecio tipli, akkord tipli səslənmələr üçün yararlıdır. Belə ifa zamanı dirsək hərəkətsiz qalmamalıdır. Şagirdin əl hərəkətinin rəvan, səlis olmasına diqqət yetirmək mütləqdir. Bunu əldə etmək üçün isə diqqəti əsasən

düzgün applikaturaya yönəltmək lazımdır. İkinci vəziyyətdə əlin dirsəyi bir qədər aşağı salınır və bir qədər kənara çəkilmiş vəziyyətdə saxlanılmalıdır (şəkil 13).

*Şəkil 13.
Əlin düzgün vəziyyəti*

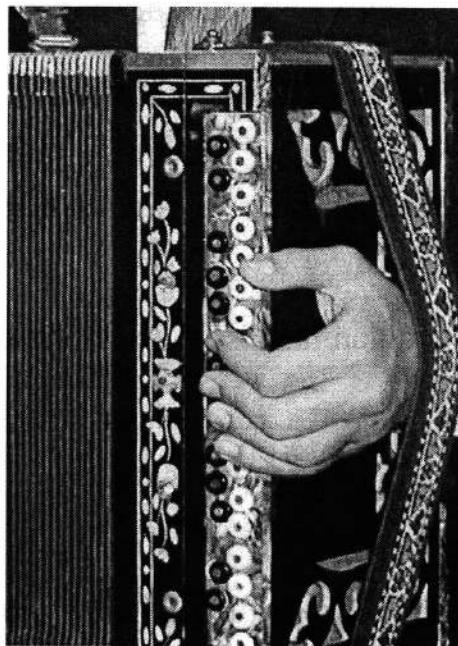
Qarmonda ifa zamanı sol əl iki iş görür:

1. Sol klaviaturada ifa zamanı istifadə olunur;
2. Körüyün hərəkətində iştirak edir.

Körük bağlı olarkən qarmonun korpusunun sol hissəsi sol ayaq üstə saxlanılır. Sol əlin barmaqları klavişlərə sağ əldə olduğu kimi yarı qatlanmış halda toxunulmalıdır.

Qeyd olunduğu kimi alətin iki kəməri vardır. Korpusun sağ hissəsinə uzun kəmər, sol hissəsinə isə qısa kəmər birləşdirilmişdir. Kəmərlər alətin əldə rahat tutulmasına xidmət edir.

Körüyün sıxılması zamanı sol əlin biləyi sol kəmərə söykənir. Körüyün hərəkətində tor qəfəs bilək üçün dayaq rolunu oynayır (şəkil 14).

*Səkil 14.
Sol əlin düzgün vəziyyəti*

Körüyün hərəkəti

Qarmonun ifasında körüyün hərəkəti olduqca böyük əhəmiyyət daşıyır. Təcrübəsiz ifaçılar adətən bütün diqqəti barmaqların texniki cəhətdən inkişafına yönəldirlər. Lakin körüyün hərəkəti də olduqca çətin bir prosesdir. Belə ki, bu işi yaxşı bacarmadan əsas cizgilərin (legato, stakkato, aksent, tremolo və s.) göstərilməsi mümkün deyil. Buna görə də alətdə ifaya başlanan ilk gündən ifaçıda körüyün hərəkətinə düzgün vərdiş oyatmaq lazımdır. Körüyün hərəkəti hava axını əmələ gətirir ki, bunun nəticəsində də səs alınır. Təmiz, qırılmayan səslənmə əldə etmək üçün körüyün sakit, rəvan hərəkətinə nail olmaq lazımdır. Körüyün hərəkətində əsasən sol əl iştirak edir. Dinamik xüsusiyyətlər, səsin tamlığı, dəqiqliyi də körüyün hərəkətindən asılıdır. Körüyün asta hərəkəti çox sakit səslənmə əldə edir, körüyün hərəkətinin güclənməsi isə səsin gücünü artırır.

Alətdə ifa zamanı səsin tamlığını əldə etmək üçün təkcə körüyün sərbəst açılın-bağlanmasına nail olmaq kifayət deyil. Bununla yanaşı körüyün hərəkət istiqamətini düzgün dəyişməyi bacarmaq lazımdır. Belə ki, körük açılın-bağlanan

zaman əmələ gələn fasilə nəzərə çarpmamalı, səs tamlığı qorunub saxlanılmalıdır. Əsas cəhətlərdən biri isə, körüyün hərəkətinin dəyişildiyi zaman bir klavişdən digərinə keçərkən əvvəlki səsin lazım olduğundan bir qədər də artıq uzadılmasıdır. Yuxarıda qeyd olunanlara əməl etdikdə isə alətdə ifa zamanı tam, dolğun səslənmə əldə etmək mümkündür.

Körüyün açılması «P», bağlanması isə «V» ilə işarə olunur.

Applikatura

Barmaqların klavişlərdə düzgün qoyulma üsulu, düzgün bölüşdürülməsi applikatura adlanır. Düzgün applikatura musiqi əsərinin ifasını yüngülləşdirir, barmaqların texniki cəhətdən hərəkətinə şərait yaratır. Xüsusilə əlaqəli ifa zamanı applikaturanın rolü böyükdür. Applikaturanın seçilməsi zamanı müəyyən şərtlər gözlənilməlidir:

- İfa zamanı beş barmaqdan istifadə olunur. Birinci və beşinci barmaq nadir hallarda qara dillər üzərinə qoyulur;
- Eyni səsin bir neçə dəfə təkrarı zamanı barmaqların dəyişdirilməsi mütləqdir;
- Eyni barmaqla iki qonşu səsin ifası düzgün deyil;
- I və V barmaqları qara dillər üzərinə qoymaq düzgün deyil;
- Pasaj və müəyyən səs sırası təkrarlanarkən ilk applikatura saxlanılmalıdır.
- Körüyün açılıb-bağlanması zamanı səs qırılmamalıdır.

Qeyd etmək lazımdır ki, tez bir zamanda uğurlu applikatura əldə etmək mümkün deyil. Bu iş uzun müddətli məşqlər tələb edir.

Templər

Musiqi əsərinin ifa sürətinə temp deyilir. Əsasən templər üç hissəyə: ağır, mülayim və tez- templərə bölünür.

Ağır templər

Terminlər	Tələffüzü	Mənası
<i>Adagio</i>	Adagio	Ağır
<i>Andante</i>	Andante	Tələsməyərək sakit
<i>Larqo</i>	Larqo	Lap ağır
<i>Larqhetto</i>	Larqhetto	Larqodan cüzi tez
<i>Lento</i>	Lento	Asta
<i>Qrave</i>	Qrave	Ağır,lovğa
<i>Pezante</i>	Pezante	Ağır

Mülayim (orta) templər

Terminlər	Tələffüzü	Mənası
<i>Andantino</i>	Andantino	Andanteyə nisbətən azacıq tez
<i>Moderato</i>	Moderato	Mülayim,orta surətlə
<i>Sostenuto</i>	Sostenuto	Təmkinlə
<i>Allegretto</i>	Allegretto	Canlı, hərəkətlə

Tez templər

Terminlər	Tələffüzü	Mənası
Allegro	Allegro	Tez
Vivo	Vivo	Cəld
Vivace	Vivaçə	Olduqca tez
Vivacissimo	Vivaçissimo	Lap cəld
Veloce	Veloçə	Tez, yüngül
Presto	Presto	Son dərəcə tez
Prestissimo	Prestissimo	İti sürətlə

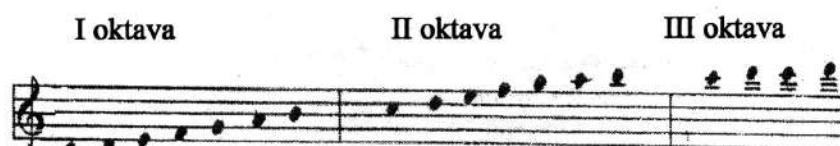
Dinamik işarələr

İşarələr	İtalyanca adı	Tələffüzü	Mənası
<i>P</i>	Piano	Piano	Yavaş
<i>PP</i>	Pianissimo	Pianissimo	Lap yavaş
<i>PPP</i>	Piano Pianissimo	Piano Pianissimo	Son dərəcə yavaş
<i>f</i>	Forte	Forte	Bərk
<i>ff</i>	Fortissimo	Fortissimo	Daha bərk
<i>fff</i>	Forte Fortissimo	Forte Fortissimo	Son dərəcə bərk
<i>mp</i>	Mezzopiano	Metso-Piano	Bir az yavaş
<i>mf</i>	Mezzoforte	Metso-Forte	Bir az bərk

>	Acsent	Aksent	Vurğu ilə
	Crescendo	Kreşşendo	Tədricən gücləndirərək
	Diminuendo	Diminuendo	Tədricən zəifləndirərək

Qarmonun səs diapazonu

Qarmonun səs diapazonu birinci oktavanın do səsindən üçüncü oktavanın fa səsinə qədərdir.

Cizgilər

Musiqidə ifa zamanı ən geniş istifadə olunan ştrixlər bunlardır: leqato, stakkato, non leqato, detaş və s.

Leqato – iki və ya bir neçə müxtəlif yüksəklikdə olan notların bir-biri ilə əlaqəli çalınmasına deyilir. Notlar leqato ilə ifa olunacaq liqa ilə birləşdirilir. Bu ştrixi şagirdə asta tempdə məşq etdirmək lazımdır. Əks halda, əsərin ifası zamanı leqato çalarkən tam-bütöv səslənmə alınmayacaq. Leqato ifa edərkən körüyün rəvan hərəkətinə diqqət yetirmək lazımdır.

Nümunə 1.

Non leqato – bu ştrixin ifası zamanı notlar əlaqəsiz şəkildə ifa olunur. Barmaqlar isə klavişlərin üzərinə növbə ilə qoyulur.

Nümunə 2.

Stakkato – qırıq - qırıq ifa üslubudur. Stakkato çalmazdan əvvəl non leqato ifa etmək məsləhətdir. Bir qədər cəld tempdə non leqato ifa etdikdən sonra stakkato ifa etməyə başlamaq olar. Stakkato ilə ifa olunan səslər qısa, aydın olmalıdır. Stakkato 3 şəkildə ifa olunur:

- a) Barmaqla; b) Biləklə; c) Aksentlə.

Birinci üsulda stakkato biləyin köməyi olmadan ifa olunur.

İkinci üsulda adətən akkordların, oktavaların stakkato ilə çalınmasında istifadə olunur. Bu zaman biləyin hərəkət olunması əsasdır. Birinci və ikinci növ stakkato nöqtə ilə notların altında və ya üstündə işarə olunur.

Nümunə 3.

Yazılır:

İfa olunur:

Aksentli stakkato ile ifa olunan səs digərlərindən seçilməlidir. Bu zaman körük açılıb – bağlanarkən hərəkət bir qədər kəskin olmalıdır.

Detaş – Bu zaman körüğün hər hərəkətinə bir not düşür. Notlar isə müxtəlif uzunluqda ola bilər. Körüğün eyni səsdə və ya akkorda dəyişərək tez-tez hərəkətə gətirilməsinə «körük tremolası» deyilir. Bu ifa zamanı barmaqlar qarmonun dillərindən qaldırılmır. *Nümunə 4.*

Yazılır:

İfa olunur:

II hissə

Qarmon aləti üçün məşğələ, etüd,
rəqslər, həmçinin, Azərbaycan,
Rus və Qərbi Avropa bəstəkarlarının
əsərləri

Sağ əl üçün məşğələlər

Nº 1

Nº 2

Nº 3

Nº 4

Nº 5

Nº 6

Nº 7

Nº 8

Nº 9

№ 10

№ 11

№ 12

№ 13

№ 14

Sol əl üçün məşğələlər

Nº 1

Nº 2

Nº 3

№ 4

Musical score for piano, page 5, measures 1-2. The score consists of two staves. The top staff shows a treble clef, a common time signature, and a key signature of one sharp. The bottom staff shows a bass clef. Measure 1 starts with a half note in the bass, followed by a forte dynamic (F) and a 4/4 time signature. Measures 2 and 3 show eighth-note patterns in both treble and bass staves.

№ 6

A musical staff in common time with a treble clef. Measure 4 consists of a dotted half note followed by three eighth notes. Measure 2 begins with a quarter note, followed by a dotted half note, another quarter note, and a dotted half note.

No 7

A musical staff in common time, treble clef, with six measures. The notes are quarter notes and eighth notes. Measure 4: B, A, G. Measure 5: F, E, D, C. Measure 6: B, A, G.

No 8

№ 9

A musical score for 'The Star-Spangled Banner' in G major, 4/4 time. The first four measures show the vocal line starting with a half note, followed by eighth notes, then a half note, and finally eighth notes. The lyrics 'O'er the land of the free' are written below the staff.

№ 9

A musical score for 'The Star-Spangled Banner' in G major, 4/4 time. The first measure shows a bass clef, a key signature of one sharp, and a common time signature. The second measure shows a treble clef, a key signature of one sharp, and a common time signature. Measures 1 and 2 begin with a bass note followed by a series of eighth notes. Measure 1 ends with a bass note and a fermata. Measure 2 ends with a bass note and a fermata.

№ 10

Handwritten musical score for Etude No. 10. The score consists of two staves of music for a single instrument. The top staff uses a treble clef and has four measures. The bottom staff also uses a treble clef and has four measures. Both staves feature vertical bar lines and various slurs and grace notes.

№ 11

Handwritten musical score for Etude No. 11. The score consists of two staves of music for a single instrument. The top staff uses a treble clef and has four measures. The bottom staff also uses a treble clef and has four measures. Both staves feature vertical bar lines and various slurs and grace notes.

№ 12

Handwritten musical score for Etude No. 12. The score consists of two staves of music for a single instrument. The top staff uses a treble clef and has four measures. The bottom staff also uses a treble clef and has four measures. Both staves feature vertical bar lines and various slurs and grace notes.

Etüd №1

J.Arman

Handwritten musical score for Etude No. 1. The score consists of two staves of music for a single instrument. The top staff uses a treble clef and has eight measures. The bottom staff also uses a treble clef and has eight measures. The music includes dynamic markings like 'mf' and various slurs and grace notes. Measure numbers 1 through 8 are written above the top staff.

Etüd № 2

Y.Qnesina

A musical score for piano featuring two staves. The top staff uses a treble clef and common time (C). It contains a melodic line with grace notes, indicated by small numbers above the stems: 4, 3, 2; 4, 3, 2; 2, 3, 4, 3; 4, 3, 2. The bottom staff uses a bass clef and common time (C). It shows a harmonic bass line with sustained notes and vertical stems.

Etüd №3

I.Berković

Mülayim

I.Berkoviç

The musical score consists of two staves. The top staff is for a treble clef instrument, starting with a 'c' (common time). The bottom staff is for a bass clef instrument, also starting with a 'c'. The music features eighth-note patterns and sustained notes. Measure 1 starts with a note on the 2nd line of the top staff, followed by an eighth note on the 3rd line, another eighth note on the 2nd line, and a sustained note on the 1st line. Measure 2 starts with an eighth note on the 2nd line, followed by an eighth note on the 3rd line, another eighth note on the 2nd line, and a sustained note on the 1st line. Measures 3 and 4 follow a similar pattern.

A musical score page featuring two staves of music. The top staff uses a treble clef and the bottom staff uses a bass clef. Both staves consist of five horizontal lines. The music is divided into measures by vertical bar lines. Large, thin-lined ovals are drawn across both staves, centered under the second and fourth measures. Measure 1 contains three quarter notes on the top staff and two eighth notes on the bottom staff. Measure 2 contains two quarter notes on each staff. Measure 3 contains one quarter note on each staff. Measure 4 contains one eighth note on each staff. Measure 5 contains one quarter note on each staff.

Etüd №4

İ.Berkoviç

A handwritten musical score for piano. The top staff uses a treble clef and consists of four measures. The first measure has a bass note on the fourth line followed by three eighth notes on the first, second, and third lines. The second measure has a bass note on the fourth line followed by three eighth notes on the first, second, and third lines. The third measure has a bass note on the fourth line followed by three eighth notes on the first, second, and third lines. The fourth measure has a bass note on the fourth line followed by two eighth notes on the first and second lines. The bottom staff uses a bass clef and consists of four measures. The first measure has a bass note on the fourth line followed by two eighth notes on the first and second lines. The second measure has a bass note on the fourth line followed by two eighth notes on the first and second lines. The third measure has a bass note on the fourth line followed by two eighth notes on the first and second lines. The fourth measure has a bass note on the fourth line followed by two eighth notes on the first and second lines.

Etüd №5

Hərəkətlə

D. Levidova

Etüd №6

Tez

K. Černi

Etüd №7

K.Černi

Tez

mf

1 3 5 1 3 4 3

1 2 3 4 1 2 3 4

Etüd №8

Y.Berens

Cold

2 4 3 2 1 2 2 4 3 2 1 2

3 5 4 3 2 1

3 2 3 1 23

1 2 3 4 5 3 1

Etüd №9

I.Berkoviç

3
2
3
4
3
2

4
4

4
2
2
2
1
2

"Çahargah" muğamında etüd №10

Mülayim

Y.Perevertaylo

1
3
3
3
3

3
3
3
3
3

3
3
3
3
3

Etüd №11

Hərəkətli

K. Çerni

Sheet music for Etüd №11, page 1. It consists of two staves in common time with a key signature of one sharp. The top staff starts with a grace note followed by eighth notes. The bottom staff starts with a forte dynamic (p) followed by eighth notes. Fingerings 1, 2, 3, 4 are shown above the top staff, and 2, 4, 3, 4 are shown below it.

Sheet music for Etüd №11, page 1. It consists of two staves in common time with a key signature of one sharp. The top staff starts with a grace note followed by eighth notes. The bottom staff starts with a forte dynamic (p) followed by eighth notes. Fingerings 5, 4, 3, 2, 1, 4, 3, 2 are shown above the top staff, and 2, 5, 4, 5 are shown below it.

Sheet music for Etüd №11, page 1. It consists of two staves in common time with a key signature of one sharp. The top staff starts with a grace note followed by eighth notes. The bottom staff starts with a forte dynamic (p) followed by eighth notes. Fingerings 1, 2, 3, 1, 3, 1, 2, 3 are shown above the top staff, and 2, 1, 3, 2, 1, 4, 3, 2 are shown below it.

Sheet music for Etüd №11, page 1. It consists of two staves in common time with a key signature of one sharp. The top staff starts with a grace note followed by eighth notes. The bottom staff starts with a forte dynamic (p) followed by eighth notes. Fingerings 1, 4, 2, 1, 2, 4, 3, 2 are shown above the top staff, and 2, 5, 2, 4, 5 are shown below it.

Sheet music for Etüd №11, page 1. It consists of two staves in common time with a key signature of one sharp. The top staff starts with a grace note followed by eighth notes. The bottom staff starts with a forte dynamic (p) followed by eighth notes. Fingerings 1, 3, 2, 1, 4, 3, 2 are shown above the top staff, and 5, 4, 3, 2, 1 are shown below it.

Etüd №12

J.Perevertaylo

Zirék

2 3 4 3 2 3   2 3 4 3 2 3   2 3 4 3 2 3

2 4   2 5   2 5

2 3 5 3 2 3   2 4 2   2 3 2   2 5 2   2 4 2

p   3

2   3   2

2 4 3 2 3 2   1 2 3 5   2 3 2 1 4 1 2 5 2

3   2   1 4 1 2 5 2

3 4 3 2 5 2   2 5 2   2 4 2   1 2 3 5

2   3   3   1

"Şüştər" müğamında etüd №13

K.Səfərəliyeva

Mülayim

mf

1 2 1 3 4 5 3

2 3 5

5 2

2 4 3 2

4 3 2 2 3 3 2

2 4 3 2 3

3 4 3 2

Etüd №14

E.Nəzirova

Canlı

Etüd №15

K.Černi

Tez

p

3 2   4   5

1 2 3 4

cresc.

2   4

2   3   4

2   3   4

2   3   4

Kiçik mahnı

Sakit

Θ.Abbasov

Dilarənin mahnısı

Mülayim ahənglə

B.Hüseynli

Pyes

Mülayim

Y.Arman

Lay-lay

I.Filipp

Sheet music for Lay-lay by I. Filipp, featuring three staves of musical notation. The first staff is in 2/4 time with a key signature of one sharp. The second staff is also in 2/4 time with a key signature of one sharp. The third staff is in 2/4 time with a key signature of one sharp. Dynamic markings include **p**, **f**, **mf**, and **p**.

Mahni

M.Qlinka

Sheet music for Mahni by M.Qlinka, featuring two staves of musical notation. The first staff is in 3/4 time with a key signature of one flat. The second staff is also in 3/4 time with a key signature of one flat. Dynamic markings include **mf** and fingerings 1, 2, 3, 4, 5.

İngilis xalq mahnısı

Aramla

6/8

p

1 2 3 4 5

mf

1 2 3 4

Sözsüz mahnı

Mülayim

S. Ələsgərov

2 4

2 4 5 2

2 4

2 4

2 4 5 2

2 4

2 4

2 3 2 4

2 4

Sən mahnı

A.Qedike

Tələsmədən

Zarafat

M.Əhmədov

Cəld

Kiçik rondo

D.Tyurk

Tez

Tez

Son

The musical score consists of six staves of music. The first three staves are for the 'Tez' section, and the last three staves are for the 'Son' section. Each staff has a treble clef and a key signature of one flat. The music is in 2/4 time. The notation includes various note values such as eighth and sixteenth notes, rests, and dynamic markings like a crescendo arrow. The 'Tez' section ends with a long horizontal bar line, and the 'Son' section begins with a similar bar line.

Başdan "Son" sözünə qədər.

Yağışlı havada

Sakit hərəkətlə

B.Bartok

p

1 2 4 2 1 4

2 4 5

2 4 1 2 1

3 3 2

mf

"Çiçək"

Azərbaycan xalq mahnısı

The musical score consists of six staves of music for two voices. The top two staves are in 2/4 time, the middle two in 3/4 time, and the bottom two in 4/4 time. The vocal parts are written in soprano and alto clefs. The lyrics are indicated by numbers (2, 3, 4, 5) placed above the notes. The score includes various musical markings such as slurs, grace notes, and dynamic changes.

Beşik nəğməsi

Ü.Hacıbəyov

Tələsmədən

Çakona

G.F.Hendel

Moderato

The sheet music for "Çakona" by G.F. Hendel is presented in six staves, each consisting of two systems of music. The tempo is indicated as "Moderato". The time signature is consistently 3/4 throughout the piece. The key signature is A major (one sharp). Fingerings are shown above the notes, and dynamic markings like "mf" (mezzo-forte) are included. The notation is unique, resembling piano-roll or early electronic music notation, where each note has a specific duration and pitch determined by its position on the staff.

Polşa xalq mahnısı

Yüngül

The sheet music consists of five staves of musical notation for two hands. The top staff is a treble clef staff, and the bottom staff is also a treble clef staff. The notation includes various note heads, stems, and rests. Some notes have numbers (1, 2, 3, 4, 5) above them, likely indicating fingerings. The music is in 3/4 time, indicated by the first measure. The key signature changes between measures, with some measures having one sharp and others having two sharps.

Cəngi

T.Dəmirov

Allegretto

Qarmon

1   2   3   4   tr   4
2   3   4   2   3   4
6   5   4   3   tr   3   2   3   4   2
1   2   3   :   1   2   3   4
12   2   3   4   2   3   4   2   3   4   2
1   2   3   4   1   2   3   4
19   3   4   2   3   4   2   3   4   2   3   4
1   2   3   4   5
23   2   3   4   2   3   4   2   3   4   2   3   4
1   2   3   4   2   3   4   2   3   4   2   3   4

Azəri

Z.Mirzəyev

Baharı

M. Ağayev

Allegro

Qarmon

6

12

17

21

25

Musical score page 1. Treble and bass staves. Measure 25 starts with a treble note followed by a bass note. The treble staff has sixteenth-note patterns with grace notes. The bass staff has sustained notes. Measure 26 begins with a bass note followed by a treble note.

29

Musical score page 2. Treble and bass staves. Measure 29 continues the sixteenth-note patterns with grace notes from the previous measure. Measure 30 begins with a bass note followed by a treble note.

33

Musical score page 3. Treble and bass staves. Measure 33 continues the sixteenth-note patterns with grace notes. Measure 34 begins with a bass note followed by a treble note.

37

Musical score page 4. Treble and bass staves. Measure 37 continues the sixteenth-note patterns with grace notes. Measure 38 begins with a bass note followed by a treble note.

42

Musical score page 5. Treble and bass staves. Measure 42 starts with a treble note followed by a bass note. The treble staff has sixteenth-note patterns with grace notes. The bass staff has sustained notes. Measures 43 and 44 show two endings: ending 1 continues the sixteenth-note patterns, while ending 2 features eighth-note patterns.

Gülşəni

Z.Mirzəyev

Qarmon

4

6

12

18

23

28

Ağır rəqs

Andantino

M. Ağayev

Qarmon

6

11

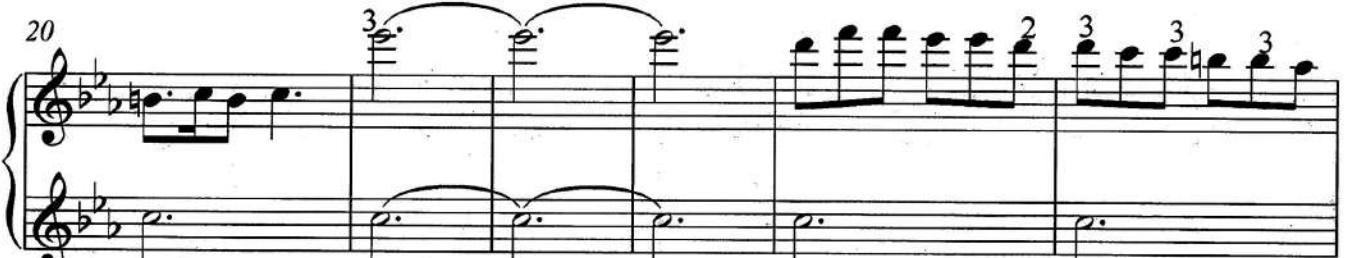
16

20

25

Sevinc rəqsi

Qulamhüseyn Mirzəyev

30

35

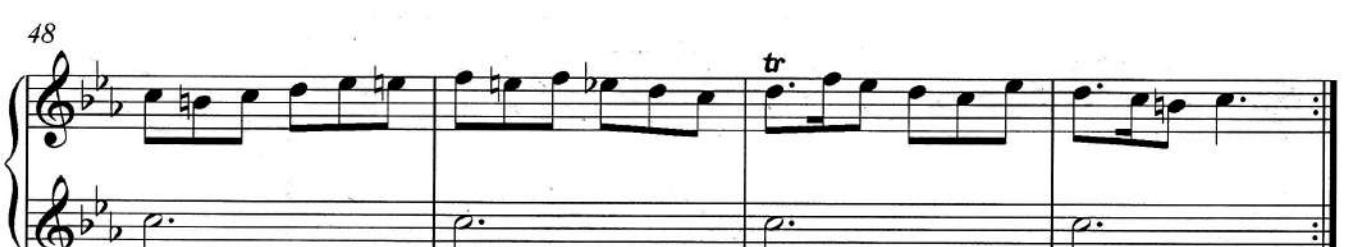
40

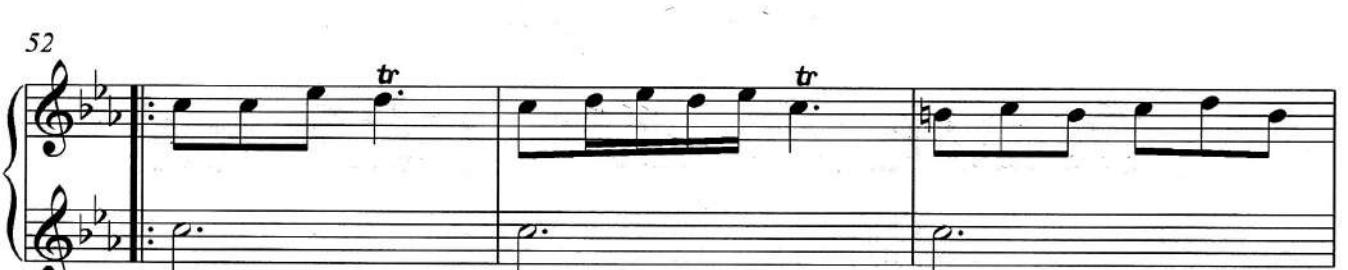
44

48

52

55

61

67

72

77

81

Dilşad

T.Dəmirov

Qarmon

Allegro

5

9

14

18

23

27

32

The music is composed for Qarmon (a traditional instrument) and is set in Allegro tempo. The key signature is B-flat major (two flats). The time signature is 6/8. The score consists of eight staves of musical notation. Staff 1 starts with a forte dynamic and includes grace notes. Staff 2 features a trill. Staff 3 shows a melodic line with eighth-note patterns. Staff 4 contains a sixteenth-note run. Staff 5 has a sustained note. Staff 6 includes a bass line with quarter notes. Staff 7 shows a melodic line with eighth-note patterns. Staff 8 concludes with a forte dynamic.

Eynur

Allegretto

T.Demirov

Qarmon

5

10

16

1.   2.

21

1.   2.

Bəxtəvəri

Z.Mirzəyev

Cəld

Səadəti

Allegretto

Z.Mirzəyev

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

1.4

2.

26

30

34

38

42 ad libitum

46

This block contains six staves of piano sheet music. The first five staves are standard four-line staves, while the last one is a five-line staff. Measure 26 starts with a treble clef, a key signature of one sharp, and a common time signature. Measures 27 through 30 show a repeating pattern of eighth-note chords. Measure 31 is a short fermata. Measures 32 through 35 continue the pattern. Measure 36 is another fermata. Measures 37 through 40 show a variation of the pattern. Measure 41 is a fermata. Measures 42 through 45 show a variation, with the right hand playing eighth-note chords and the left hand providing harmonic support. Measure 46 concludes with a final fermata.

Qaytağı

T.Demirov

Vivo

Qarmon

1

2

3

4

5

6

7

1.

2.

10

11

12

13

14

15

16

20

23

26

29

32

36

1.

2.

Qaytağı

M.Ağayev

Presto

Qarmon

The musical score consists of six staves of music for Qarmon (harmonica) in 6/8 time. The key signature changes throughout the piece, indicated by various sharps and flats. The score includes dynamic markings such as $\beta:$, $\beta:$, and $\beta:$. Articulation marks like dots and dashes are also present. Performance instructions include '1.', '2.', and '3.'.

1. **6**

2. **12**

3. **18**

4. **24** 1. | 2.

5. **30**

36

tr

42

47

52

ff

56

Rast dəramədi

Moderato maestoso

T.Dəmirov

Qarmon

7

11

16

20

26

31

1. *b* 2. *b*

36

1.

41

2. 3.

48

3.

53

1. *tr* 2.

Bayatı-Şiraz dəramədi

T.Dəmirov

Moderato

Qarmon

6   1.   2.

12

16

20

24

29

34

39

44

48

rit.

Hüzzal*

Qarmon

*Ə.Bakıxanov "Azərbaycan xalq rəngləri" məcmuəsindən
(Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı, 1964-cü il)

Sarənc*

Qarmon

*Ə.Bakıxanov "Azərbaycan xalq rəngləri" məcmuəsindən
(Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı, 1964-cü il)

Segah

Əhəd Əliyev

The sheet music consists of ten staves of musical notation for a single instrument, likely a bowed string instrument or a harp. The notation is written in common time (indicated by 'C') and uses a treble clef. The music features various rhythmic patterns, including sixteenth-note figures and eighth-note groups. Dynamic markings such as 'tr' (trill) and '3' (indicating triplets) are placed above the notes. The first staff begins with a sixteenth-note pattern followed by a trill. Subsequent staves continue this pattern with variations in rhythm and dynamics. The music is divided into measures by vertical bar lines.

Sheet music for a solo instrument, likely trumpet or flute, featuring ten staves of musical notation. The music includes various dynamic markings such as 'tr' (trill), '3' (trio), and 'accel.' (accelerando). Measure numbers 5, 6, and 9 are visible. The key signature changes from G major to F# major.

Measure 5: G major

Measure 6: $\text{F} \# \text{ major}$

Measure 9: $\text{F} \# \text{ major}$

Moderato

tr   tr

tr   tr

tr   tr

tr

tr

tr

tr

tr

Muğam və rəqs

Z.Mirzəyev

Moderato

The music consists of ten staves of musical notation. Staff 1 starts with a treble clef, 3/4 time, and a key signature of one sharp. Staff 2 starts with a treble clef, 2/4 time, and a key signature of one flat. Staff 3 starts with a treble clef, 3/4 time, and a key signature of one flat. Staff 4 starts with a treble clef, 2/4 time, and a key signature of one flat. Staff 5 starts with a treble clef, 3/4 time, and a key signature of one flat. Staff 6 starts with a treble clef, 2/4 time, and a key signature of one flat. Staff 7 starts with a treble clef, 3/4 time, and a key signature of one flat. Staff 8 starts with a treble clef, 2/4 time, and a key signature of one flat. Staff 9 starts with a treble clef, 3/4 time, and a key signature of one flat. Staff 10 starts with a treble clef, 2/4 time, and a key signature of one flat.

The musical score consists of ten staves of music for a solo instrument. The notation includes various note heads, stems, and rests, with specific markings such as '3' over groups of notes, 'tr.' (trill) over certain patterns, and dynamic markings like 'p.' and 'f.'. The music concludes with a section labeled 'Ad. libitum.' followed by sixteenth-note patterns.

Musical score for a solo instrument, likely flute or oboe, consisting of ten staves of music. The score is divided into measures by vertical bar lines. Measure numbers are placed above certain measures: 6, 5, 3, 9, 6, 3, *tr.*, *tr.*, 3, 6, 6, 6, 5, and 8. Articulation marks, such as *tr.* (trill), are placed above specific notes. The key signature changes between staves, and the time signature appears to be common time throughout.

şən və oynaq

The musical score consists of ten staves of music, each starting with a treble clef and a '4' indicating common time. The music is divided into measures by vertical bar lines. The notation includes various note heads (circles, squares, triangles) and rests, with some notes having stems pointing up and others down. Grace notes are indicated by small 'tr' symbols above certain notes.

Musical score for a single instrument, consisting of ten staves of music. The music is primarily composed of eighth-note patterns. Measure 1 begins with a trill over two measures. Measures 2-3 show eighth-note pairs. Measures 4-5 show eighth-note pairs. Measures 6-7 show eighth-note pairs. Measures 8-9 show eighth-note pairs. Measure 10 ends with a trill over two measures.

Pyes

S.Maykapar

Moderato

Rus xalq mahnisı

Laylay

§. Axundova

Andante

Musical score for Laylay, first system. The music is in 3/4 time, treble clef. It features a piano part with sustained notes and a vocal part with sixteenth-note patterns. Measure 16 is indicated above the piano staff.

Musical score for Laylay, second system. The music continues in 3/4 time, treble clef. It features a piano part with sustained notes and a vocal part with sixteenth-note patterns. Measure 22 is indicated above the piano staff.

Musical score for Laylay, third system. The music continues in 3/4 time, treble clef. It features a piano part with sustained notes and a vocal part with sixteenth-note patterns.

Azərbaycan xalq mahnıları

I

Moderato

İşləyəni: T.Bakıxanov

Musical score for piano, two staves. Staff 1 (treble clef) starts with dynamic **f**. Staff 2 (bass clef) has a note followed by a rest. Dynamics: **dim.**, **poco a poco**, **rit.**

a tempo

Musical score for piano, two staves. Staff 1 (treble clef) starts with dynamic **f**. Staff 2 (bass clef) has a note followed by a rest. Dynamics: **p**, **cresc.**

Musical score for piano, two staves. Staff 1 (treble clef) has a dynamic **f**. Staff 2 (bass clef) has notes followed by rests.

meno

Musical score for piano, two staves. Staff 1 (treble clef) has dynamics **f** and **p**. Staff 2 (bass clef) has notes followed by rests. Dynamics: **rit.**

a tempo

Musical score for piano, two staves. Staff 1 (treble clef) starts with dynamic **f**. Staff 2 (bass clef) has a note followed by a rest.

dim.

poco a poco rit.

II

Andante

2

f(p)

cresc.

dim.

tr

dim.

tr

tr

p

III

Cantabile

8

f (p)

mf (p)

cresc.

IV

İşləyəni: T.Bakıxanov

Allegro moderato

2   2

f

6   2

11

f   p   cresc. (f)

20   4

2   4

1   2

V

İşleyəni:T.Bakıxanov

Musical score for piano, page 10, measures 10-11. The score consists of two staves. The top staff shows a melodic line with various note heads and stems, some with slurs and dynamic markings like 'p' (piano). The bottom staff shows harmonic information with Roman numerals and bass clef. Measure 10 ends with a double bar line. Measure 11 begins with a bass clef and continues the harmonic pattern.

Musical score for piano, page 17, measures 17-20. The score consists of two staves. The top staff uses a treble clef and a key signature of one flat. The bottom staff uses a treble clef and a key signature of one sharp. Measure 17: Treble staff has eighth-note pairs (B, A), (G, F#), (E, D). Bass staff has eighth-note pairs (D, C#), (A, G), (E, D). Measure 18: Treble staff has eighth-note pairs (B, A), (G, F#), (E, D). Bass staff has eighth-note pairs (D, C#), (A, G), (E, D). Measure 19: Treble staff has eighth-note pairs (B, A), (G, F#), (E, D). Bass staff has eighth-note pairs (D, C#), (A, G), (E, D). Measure 20: Treble staff has eighth-note pairs (B, A), (G, F#), (E, D). Bass staff has eighth-note pairs (D, C#), (A, G), (E, D).

Musical score for piano, page 10, measures 21-3. The score consists of two staves. The top staff shows a treble clef, a key signature of one flat, and a common time signature. The bottom staff shows a bass clef, a key signature of one flat, and a common time signature. Measure 21 starts with a half note on the A string, followed by a quarter note on the G string, a half note on the F# string, and a quarter note on the E string. Measure 22 starts with a half note on the D string, followed by a quarter note on the C string, a half note on the B string, and a quarter note on the A string. Measure 23 starts with a half note on the G string, followed by a quarter note on the F# string, a half note on the E string, and a quarter note on the D string.

Musical score for piano, page 10, measures 25-28. The score consists of two staves. The top staff uses a treble clef and a key signature of one flat. The bottom staff uses a treble clef and a key signature of one sharp. Measure 25: Treble staff has eighth-note pairs (B, A), (G, F#), (E, D). Bass staff: 8/2 time, 3/2 measure. Measure 26: Treble staff has eighth-note pairs (B, A), (G, F#), (E, D). Bass staff: 8/2 time, 3/2 measure. Measure 27: Treble staff has eighth-note pairs (B, A), (G, F#), (E, D). Bass staff: 9/2 time, 2/2 measure. Measure 28: Treble staff has eighth-note pairs (B, A), (G, F#), (E, D). Bass staff: 9/2 time, 2/2 measure.

29

33 Più mosso rit..

40 a tempo

47

52

VI

İşleyəni: T.Bakıxanov

Moderato

VII

İşleyəni:T.Bakıxanov

Allegro moderato

2

8

14

20

24

rit.

Gülyanağın toy rəqsi

("Qız galası" baletindən)

Ə.Bədəlbəyli

Andante sostenuto

27

10

3 3

40

3 3

3 3

45

3 3 3

52

3 3 3

58

3 3 3

3 3 3

61

3 3 3

3 3 3

Sevgilimsən, gözəl yar

Ə.Bakixanov

Moderato

1.

6

6

1.

2.

2.

3.

4.

5.

13

16

3.

2.

4.

19

22

3.

2.

25

3 3 3

29

2 3 3 2

31

4 2 4 3

34

3

37

2 2 8

Arzu

Niyazi

7

12

19

26

32

39

Görüş yerimiz

T.Bakixanov

Moderato

9

rit.. *mf*

2 2

13

2 2 3 3

18 3 2 2 2 2 2 rit. a tempo tr

23

2 2 3 3

29 3 3 a tempo rit.. p 2 2 4 2 4 3 3

33

39

43

47

58

60

a tempo

Kamilin mahnisı

T.Quliyev

Musical score for Kamilin mahnisı, page 1. The score consists of two staves. The top staff is in G minor (two sharps) and the bottom staff is in G major (one sharp). Measure 5 starts with a whole note followed by a repeat sign. Measures 6-7 show eighth-note patterns. Measures 8-9 show sixteenth-note patterns. Measures 10-11 show eighth-note patterns.

Musical score page 2, starting at measure 12. The top staff is in G minor (two sharps) and the bottom staff is in G major (one sharp). Measures 12-13 show eighth-note patterns. Measures 14-15 show sixteenth-note patterns. Measures 16-17 show eighth-note patterns.

Musical score page 3, starting at measure 17. The top staff is in G minor (two sharps) and the bottom staff is in G major (one sharp). Measures 17-18 show eighth-note patterns. Measures 19-20 show sixteenth-note patterns. Measures 21-22 show eighth-note patterns.

Musical score page 4, starting at measure 23. The top staff is in G minor (two sharps) and the bottom staff is in G major (one sharp). Measures 23-24 show eighth-note patterns. Measures 25-26 show sixteenth-note patterns. Measures 27-28 show eighth-note patterns.

Musical score page 5, starting at measure 28. The top staff is in G minor (two sharps) and the bottom staff is in G major (one sharp). Measures 28-29 show eighth-note patterns. Measures 30-31 show sixteenth-note patterns. Measures 32-33 show eighth-note patterns.

"Daimi hərəkət"

T.Bakixanov

Allegro scherzando

1. 2.

5

8

12

16

21

25

28

30

36

43

46

49

52

55

58

Kiçik vals

Q.Qarayev

Qarmon

7

11

15

19

23

27

Treble staff: Rest, eighth-note triplet, eighth-note eighth-note pair, eighth-note triplet, eighth-note eighth-note pair.

Bass staff: Dotted half note, eighth-note triplet, eighth-note eighth-note pair, eighth-note triplet, eighth-note eighth-note pair.

31

Treble staff: Eighth-note eighth-note pair, eighth-note triplet, forte dynamic (f), eighth-note eighth-note pair.

Bass staff: Dotted half note, eighth-note eighth-note pair, eighth-note eighth-note pair, eighth-note eighth-note pair.

35

Treble staff: Eighth-note eighth-note pair, eighth-note eighth-note pair, eighth-note eighth-note pair, eighth-note eighth-note pair.

Bass staff: Eighth-note eighth-note pair, eighth-note eighth-note pair, eighth-note eighth-note pair, eighth-note eighth-note pair.

39

Treble staff: Eighth-note eighth-note pair, eighth-note eighth-note pair, forte dynamic (f), eighth-note eighth-note pair.

Bass staff: Eighth-note eighth-note pair, eighth-note eighth-note pair, eighth-note eighth-note pair, eighth-note eighth-note pair.

43

Treble staff: Eighth-note eighth-note pair, eighth-note eighth-note pair, eighth-note eighth-note pair, eighth-note eighth-note pair, piano dynamic (p).

Bass staff: Eighth-note eighth-note pair, eighth-note eighth-note pair, eighth-note eighth-note pair, eighth-note eighth-note pair.

Səfikürd

M.Adil Gəray

The musical score consists of six staves of piano music. The top staff uses a treble clef and a bass clef, while the bottom staff uses a treble clef. The time signature is 6/8 throughout. The music includes dynamic markings such as *mf*, *tr.*, and *tr.* with a *3*. Fingerings are indicated above the notes, such as '1' over a first-note eighth note, '2' over a second-note eighth note, and '3' over a third-note eighth note. Measure numbers 1 through 21 are present above the staves.

24

27

30

34

38

42

47

52

56

61

66

Gözəlliklər məskəni

T.Bakixanov

Allegretto

12

17

23

1. 3 | 2. 4 2

31

37

mf

1.2. 3.

Mahnı

(M.Hüseynin "Cavanşır" pyesinə yazılmış musiqidən)

F.Əmirov

Musical score for piano, two staves. Key signature: B-flat major (two flats). Time signature: common time (indicated by '4'). Measure 4: Left hand rests, right hand eighth-note chords. Measure 5: Left hand eighth-note chords, right hand eighth-note chords.

Measure 11: Left hand eighth-note chords, right hand eighth-note chords. Measure 12: Left hand eighth-note chords, right hand eighth-note chords. Measures 13-14: Left hand sustained notes (G, A), right hand eighth-note chords.

Measure 18: Left hand eighth-note chords, right hand eighth-note chords. Measure 19: Left hand sustained note (G), right hand eighth-note chords. Measures 20-21: Left hand sustained note (G), right hand eighth-note chords.

Measure 25: Left hand eighth-note chords, right hand eighth-note chords. Measure 26: Left hand sustained note (G), right hand eighth-note chords. Measures 27-28: Left hand sustained note (G), right hand eighth-note chords.

Measure 31: Left hand rests, right hand eighth-note chords. Measure 32: Left hand rests, right hand eighth-note chords. Measure 33: Left hand rests, right hand eighth-note chords. Measure 34: Left hand rests, right hand eighth-note chords.

"Xəzər balladası" baletindən
"Neft fəvvərəsinin rəqsi"

T.Bakixanov

P. Bakhtakov

The image shows a handwritten musical score for two staves, likely for piano or harp. The top staff begins at measure 8, indicated by a large '8' above the first note. The bottom staff begins at measure 12, indicated by a large '12' above the first note. Measure 8 consists of eighth-note patterns. Measure 12 starts with a bass note followed by eighth-note pairs. Measures 16 and 19 show eighth-note patterns with some grace notes and slurs. Measure 19 includes dynamic markings 'poco' and 'a'. Measure 23 starts with a bass note followed by eighth-note pairs, with a dynamic marking 'poco cresc.'.

26 4

poco a

29 poco cresc.

32 3

3 3

37 5

3

41 ff

45 **6**

3

48

3

51

3

55 **7**

3

60 **8**

3

65

Two staves of musical notation. The top staff uses a treble clef and has a key signature of one flat. The bottom staff uses a treble clef and has a key signature of one flat. Both staves are in common time. The music consists of continuous eighth-note patterns.

68

Two staves of musical notation. The top staff uses a treble clef and has a key signature of one flat. The bottom staff uses a treble clef and has a key signature of one flat. Both staves are in common time. The music consists of continuous eighth-note patterns.

72

Two staves of musical notation. The top staff uses a treble clef and has a key signature of one flat. The bottom staff uses a treble clef and has a key signature of one flat. Both staves are in common time. The music consists of continuous eighth-note patterns.

76

Two staves of musical notation. The top staff uses a treble clef and has a key signature of one flat. The bottom staff uses a treble clef and has a key signature of one flat. Both staves are in common time. The music consists of continuous eighth-note patterns.

79

Two staves of musical notation. The top staff uses a treble clef and has a key signature of one flat. The bottom staff uses a treble clef and has a key signature of one flat. Both staves are in common time. The music consists of continuous eighth-note patterns.

83

Two staves of musical notation for piano. The top staff (treble clef) has eighth-note patterns. The bottom staff (bass clef) has eighth-note patterns. Measure number 83 is indicated.

87

poco a poco cresc.

Two staves of musical notation for piano. The top staff (treble clef) has sixteenth-note patterns. The bottom staff (bass clef) has eighth-note patterns. Measure number 87 is indicated. Dynamics: *poco a poco cresc.*

91

9

poco a

Two staves of musical notation for piano. The top staff (treble clef) has sixteenth-note patterns. The bottom staff (bass clef) has eighth-note patterns. Measure number 91 is indicated. Measure number 9 is indicated above the first measure. Dynamics: *poco a*.

96

poco dim.

Two staves of musical notation for piano. The top staff (treble clef) has eighth-note patterns. The bottom staff (bass clef) has eighth-note patterns. Measure number 96 is indicated. Dynamics: *poco dim.*

98

pp

Two staves of musical notation for piano. The top staff (treble clef) has eighth-note patterns. The bottom staff (bass clef) has eighth-note patterns. Measure number 98 is indicated. Dynamics: *pp*.

Sözsüz mahni

Moderato

T.Bakixanov

Moderato

The sheet music consists of five systems of musical notation, each with two staves (treble and bass) and a piano staff at the bottom. The key signature is B-flat major (two flats). The time signature varies between common time and 6/8.

- System 1:** Measures 1-7. Key signature changes from B-flat major to A major (one sharp). Measure 1 starts with a whole rest. Measures 2-3 show eighth-note patterns. Measures 4-7 continue with eighth-note patterns, including grace notes and slurs.
- System 2:** Measures 8-13. Key signature changes back to B-flat major. Measures 8-10 show eighth-note patterns. Measures 11-13 continue with eighth-note patterns, including grace notes and slurs.
- System 3:** Measures 14-19. Key signature changes to G major (one sharp). Measures 14-16 show eighth-note patterns. Measures 17-19 continue with eighth-note patterns, including grace notes and slurs.
- System 4:** Measures 20-26. Key signature changes back to B-flat major. Measure 20 starts with a dynamic 'f' and includes a first ending (measures 20-21) and a second ending (measures 22-23). Measures 24-26 continue with eighth-note patterns.
- System 5:** Measures 27-33. Key signature changes to E-flat major (two flats). Measures 27-29 show eighth-note patterns. Measures 30-33 continue with eighth-note patterns, including grace notes and slurs.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

44.

45.

46.

47.

48.

49.

50.

51.

52.

53.

54.

55.

56.

57.

58.

59.

60.

61.

62.

63.

64.

65.

66.

67.

68.

69.

70.

71.

72.

73.

74.

75.

76.

77.

78.

79.

80.

81.

82.

83.

84.

85.

86.

87.

88.

89.

90.

91.

92.

93.

94.

95.

96.

97.

98.

99.

100.

Tarantella

M.Adil Gəray

8

5

9

13

17

21

25

29

33

mf

38 -

f

42

f

47

Sheet music for piano, five staves:

- Staff 1 (Top): Measures 51-54. Treble clef. Dynamics: p , $\#$. Measure 54 ends with a repeat sign.
- Staff 2: Measures 55-58. Treble clef. Dynamics: $\#$.
- Staff 3: Measures 59-62. Treble clef. Dynamics: mf . Measure 62 ends with a repeat sign.
- Staff 4: Measures 63-66. Treble clef. Dynamics: f .
- Staff 5 (Bottom): Measures 67-70. Treble clef. Dynamics: ff . Measure 70 ends with a final repeat sign labeled "Coda".

Rondo

C.Cahangirov

Allegro con brio

3

3 8

8

6

8

11 1

13

16

Musical score for piano, featuring six staves of music with various dynamics and markings:

- Staff 1 (Top):** Measures 18-19. Treble clef. Key signature: one flat. Dynamics: *f*, *ff*. Measure 19 ends with a double bar line.
- Staff 2:** Measure 21. Treble clef. Key signature: one flat. Dynamics: *f*, *p*. Measure 21 ends with a double bar line.
- Staff 3:** Measures 25-26. Treble clef. Key signature: one flat. Dynamics: *mp*.
- Staff 4:** Measures 28-29. Treble clef. Key signature: one flat. Dynamics: *f*, *p*.
- Staff 5:** Measures 31-32. Treble clef. Key signature: one flat. Dynamics: *mp*.
- Staff 6 (Bottom):** Measures 35-36. Treble clef. Key signature: one flat. Dynamics: *ff*.

38

41 4

45

49

51 5

54 *mf*

Musical score for piano, five staves:

- Staff 1 (Top): Treble clef, B-flat key signature. Measures 56-58: Sixteenth-note patterns. Measure 58 ends with a fermata over the bass staff.
- Staff 2: Bass clef, B-flat key signature. Measures 56-58: Notes z, f, z, o.
- Staff 3: Treble clef, B-flat key signature. Measures 59-60: Sixteenth-note patterns. Measure 60 ends with a fermata over the bass staff.
- Staff 4: Bass clef, B-flat key signature. Measures 59-60: Notes z, f, z, o.
- Staff 5 (Bottom): Treble clef, B-flat key signature. Measures 61-62: Sixteenth-note patterns. Measure 62 ends with a fermata over the bass staff.
- Staff 6: Bass clef, B-flat key signature. Measures 61-62: Notes z, f, z, o.
- Staff 7 (Top): Treble clef, B-flat key signature. Measures 63-64: Sixteenth-note patterns. Measure 64 dynamic ff.
- Staff 8: Bass clef, B-flat key signature. Measures 63-64: Notes z, f, z, o.
- Staff 9: Treble clef, sharp key signature. Measures 65-66: Eight-measure phrase starting with a forte dynamic ff. Measure 66 ends with a fermata over the bass staff.
- Staff 10: Bass clef, sharp key signature. Measures 65-66: Notes z, f, z, o.
- Staff 11 (Bottom): Treble clef, sharp key signature. Measures 68-69: Sixteenth-note patterns. Measure 69 dynamic dim.
- Staff 12: Bass clef, sharp key signature. Measures 68-69: Notes z, f, z, o.

71 **7**

p

$\sharp$: $\sharp$: $\sharp$:   :

75 rit.

dim.   *poco rit.*   *mf cresc.*

a tempo

$\sharp$: $\sharp$: $\sharp$:   :

78

$\sharp$: $\sharp$:   :

f

81 **8**

$\sharp$: $\sharp$:   :

p

84

f

87

91

94

96

100

9

104

ff

108

10

112

a tempo

116

118

120 11

123

126

128

131 12

Lento

mf

dim.

rit.

sff

135 Allegro molto

ff

Konsert

(Ə.Bakixanovun xatirəsinə həsr olunur.)

T.Bakixanov

Maestoso

5

1

f

9

11

13

16

18

21

24

27

29 [3] 4 1 1 2 1 2 1

32

34 4 **Meno**

36 6 5 8 Allegretto 2

52 6 1 2 2 1 2 1 2 1

55 4 mf

58 f 2 2 4 2 2 p

61 2 2 4 2 4

63

65

67

70

74

77

81

85

Meno

6

10

4

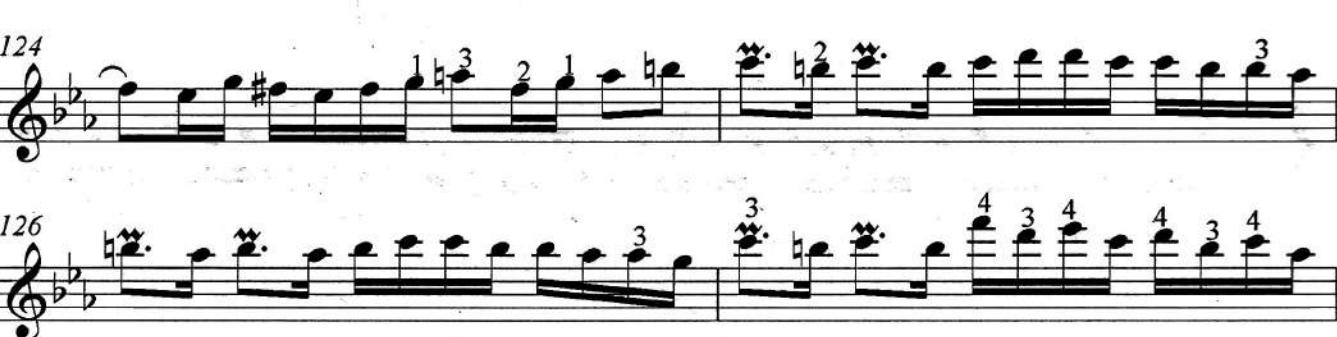
99 [11]

105 [12]

110

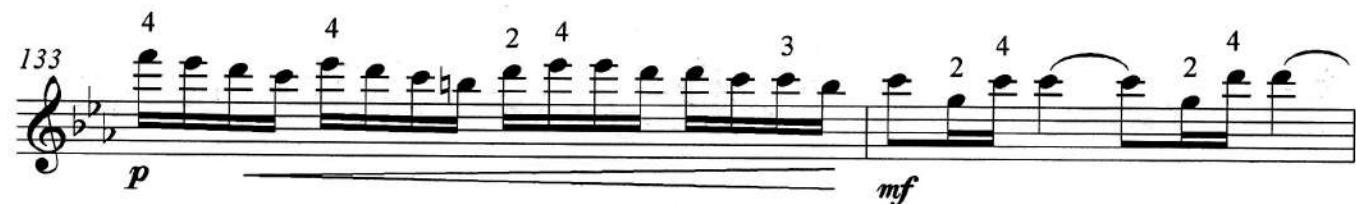
117

122

124

126

130 [15]

133   4   4   2   4   3   2   4   2   4

135   2   4   3   5   1   4   4   1   4   1   4   3

138 [16]   3   4   2   5   1   1

141   2   3   4

144   4   2   4   2   2   1   1   1   [17] 3

146   4   4   4   4

148   4   4   4   3   3

155 Cadenza ad libitum

159

162

165

169

172

174

177

180 18 **Meno**

186 Measures 186-191. Treble clef, key signature of one flat. Measure 186: 4 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group, dynamic *p*, dynamic *f*. Measure 187: 4 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group. Measure 188: 4 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group. Measure 189: 4 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group. Measure 190: 4 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group.

191 Measures 191-194. Treble clef, key signature of one flat. Measure 191: 2 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group, dynamic *p*. Measure 192: 2 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group. Measure 193: 2 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group. Measure 194: 2 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group.

198 [19] Measures 198-204. Treble clef, key signature of one flat. Measure 198: 2 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group, dynamic *f*. Measure 199: 2 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group. Measure 200: 2 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group. Measure 201: 2 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group. Measure 202: 2 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group. Measure 203: 2 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group. Measure 204: 2 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group, dynamic *f*.

209 [20] Measures 209-217. Treble clef, key signature of one flat. Measure 209: 3 eighth-note pairs followed by 1 eighth-note pair, dynamic *f*. Measure 210: 4 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group. Measure 211: 3 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group. Measure 212: 2 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group. Measure 213: 2 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group. Measure 214: 2 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group. Measure 215: 2 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group.

217 [21] Measures 217-222. Treble clef, key signature of one flat. Measure 217: 2 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group, dynamic *f*. Measure 218: 2 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group, dynamic *poco*. Measure 219: 2 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group, dynamic *a poco*. Measure 220: 2 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group, dynamic *cresc.*. Measure 221: 2 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group.

222 [22] Tempo I Measure 222. Treble clef, key signature of one flat. Measure 222: 2 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group, dynamic *ff*, dynamic *f*.

226 Measure 226. Treble clef, key signature of one flat. Measure 226: 2 eighth-note pairs followed by a sixteenth-note group.

228

230

23

233

236

24

239

241

25

244

246

poco a poco cresc.

ff

s

Mündəricat

I Hissə

1.Qarmonun yaranma tarixi haqqında qısa məlumat.....	8
2.Dilli musiqi alətlərinin konstruksiyası və konstruktiv elementləri	11
(ümumi quruluşu və səsləri çıxarma prinsipi)	
3.Metodik göstərişlər	17
4.Applikatura	22
5.Templər	23
6.Qarmonun səs diapazonu	25
7.Cizgilər.....	26
8.Sağ əl üçün məşğələlər	30

II Hissə

9.Sol əl üçün məşğələlər	32
10.Y.Arman. Etüd № 1	34
11.Y.Qnesina Etüd № 2	35
12.İ.Berkoviç. Etüd № 3	35
13.İ.Berkoviç. Etüd № 4	35
14.D.Lavidova. Etüd № 5	36
15.K.Çerni. Etüd № 6	36
16.K.Çerni. Etüd № 7	37
17.Y.Berens. Etüd № 8	37
18.İ.Berkoviç. Etüd № 9	38
19.Y.Perevertaylo. “Çahargah” muğamında etüd № 10	38
20.K.Çerni. Etüd № 11	39
21.Y.Perevertaylo. Etüd № 12	40
22.K.Səfərəliyeva. “Şüstər” muğamında etüd № 13	41
23.E.Nəzirova. Etüd № 14	42
24.K.Çerni. Etüd № 15	43
25.Ə.Abbasov. Kiçik mahnı	44
26.B.Hüseynli. Dilarənin mahnısı	44
27.Y.Arman. Pyes	44
28.İ.Filipp. Lay-lay	45
29.M.Qlinka. Mahnı	45
30.İngilis xalq mahnısı.....	46
31.S.Ələsgərov. Sözsüz mahnı	46
32.A.Qedike. Şən mahnı	48
33.M.Əhmədov. Zarafat	48
34.D.Tyurk. Kiçik rondo	48
35.B.Bartok. Yağışlı havada.....	49
36.Azərbaycan xalq mahnısı “Çiçək”.....	50
37.Ü.Hacıbəyov. Beşik mahnısı	51
38.G.F.Hendel. Çakona	52

39.Polşa xalq mahnısı	53
40.T.Dəmirov. Cəngi	54
41.Z.Mirzəyev. Azəri rəqsi	55
42.M.Ağayev. Baharı	56
43.Z.Mirzəyev. Gülsəni	58
44.M.Ağayev. Ağır rəqs	59
45.Z.Mirzəyev. Sevinc rəqsi	60
46.T.Dəmirov. Dilşad	63
47.T.Dəmirov. Eynur	64
48.Z.Mirzəyev. Bəxtəvəri	65
49.Z.Mirzəyev. Səadəti	67
50.T.Dəmirov. Qaytağı	69
51.M.Ağayev. Qaytağı	71
52.T.Dəmirov. "Rast" dəramədi	73
53.T.Dəmirov. "Bayatı-Şiraz" dəramədi	75
54.Ə.Bakıxanov. Hüzzal	77
55.Ə.Bakıxanov. Sarənc	77
56.Ə.Əliyev. Segah	78
57.Z.Mirzəyev. Muğam və rəqs	81
58.S.Maykapar. Pyes	87
59.Rus xalq mahnısı	87
60.Ş.Axundova. Lay-lay	87
61.T.Bakıxanov. Azərbaycan xalq mahnısı № 1	88
62.T.Bakıxanov. Azərbaycan xalq mahnısı № 2	89
63.T.Bakıxanov. Azərbaycan xalq mahnısı № 3	90
64.T.Bakıxanov. Azərbaycan xalq mahnısı № 4	91
65.T.Bakıxanov. Azərbaycan xalq mahnısı № 5	92
66.T.Bakıxanov. Azərbaycan xalq mahnısı № 6	94
67.T.Bakıxanov. Azərbaycan xalq mahnısı № 7	95
68.Ə.Bədəlbəyli. Gülyanağın rəqsi ("Qız qalası" baletindən)	96
69.Ə.Bakıxanov. Sevgilimsən, gözəl yar	98
70.Niyazi. Arzu	100
71.T.Bakıxanov. Görüş yerimiz	101
72.T.Quliyev. Kamilin mahnısı ("Görüş" k/f-dən)	103
73.T.Bakıxanov. Daimi hərəkət	104
74.Q.Qarayev. Kiçik vals	107
75.M.Adil-Gəray. Səfikürd	109
76.T.Bakıxanov. Gözəlliklər məskəni	112
77.F.Əmirov. Mahnı (M.Hüseynin "Cavanşir" pyesinə yazılmış musiqidən)	113
78.T.Bakıxanov. Neft fəvvarəsinin rəqsi ("Xəzər balladası" baletindən)	114
79.T.Bakıxanov. Sözsüz mahnı	119
80.M.Adil-Gəray. Tarantella	121
81.C.Cahangirov. Rondo (skr. və f-no üçün sonatadan III hiss-ə)	124
82.T.Bakıxanov. Konsert. I hissə	132

ZAKİR MİRZƏYEV
(Zakir Qulam oğlu Mirzəyev)

QARMON MƏKTƏBİ

Texniki redaktor:
Nuriyyə Şirinova

Dizayner: Sənan Gülaliev
Kompyuter tərtibatçısı: Vüqar Qurbanov
Operator: Sədaqət Kərimova

Çapa imzalanmışdır: 14.08.2008

Kağız formatı: 60x84 1/8

H/n həcmi: 18 ç.v.

Sifariş: 287

Sayı: 500

**Kitab "ADİLOĞLU" nəşriyyatında
nəşrə hazırlanmışdır.**

**Ünvan: Bakı şəh., S.Rəhimov küç., 195/17
Tel.: 498-68-25; 418-68-25; faks: 498-08-14
Web: www.adiloglu.az; E-mail: info@adiloglu.az**

**"İlay" MMC-nin mətbəəsində
hazır diapozitivlərdən istifadə olunmaqla
offset üsulu ilə çap edilmişdir.**

**Ünvan: Bakı şəhəri, Şərifzadə küçəsi, 202.
Tel.: 433-00-43**

adiloglu

www.adiloglu.az